наша
СВАБОДА

№101(188) ВЫДАЕЦЦА З 25 ЛЮТАГА 2000 ГОДА

17 ВЕРАСНЯ 2001 года ПАНЯДЗЕЛАК

Адрас: 220123, г.Мінск, а/я 103

тэл. 228-69-18, 210-02-53

E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by
http://www.svaboda.com

КОШТ СВАБОДНЫ

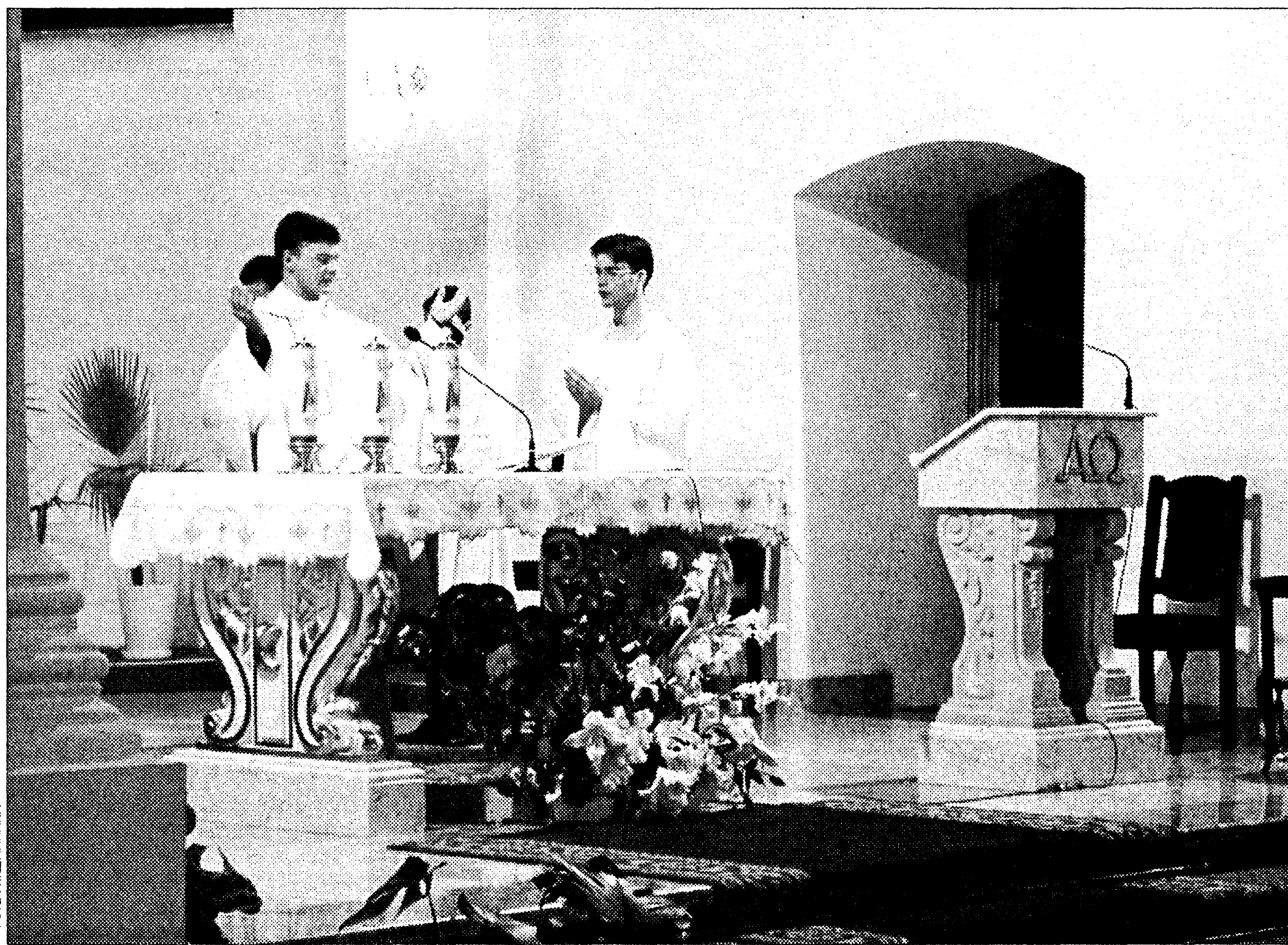
Беларусь падзяляе смутак народа ЗША

14 верасня ў касцёле святых Сымона і Алены, што на плошчы Незалежнасці ў Мінску, адбылася жалобная імша ў памяць аб ахвярах тэрарыстычных актаў у ЗША. Гадзіну смутку правялі людзі і на плошчы Свабоды ў Мінску. Улады, аднак, занялі нейкую незразумелую пазіцыю. Аляксандр Лукашэнка меў намер 13 верасня наведаць дыпламатычную місію ЗША для выказвання спачуванняў у сувязі з тэрарыстычнымі актамі, якія пацягнулі беспрэцэдэнтныя чалавечыя ахвяры. Кіраўнік беларускай дзяржавы меўся зрабіць запіс у кнізе спачуванняў.

Прыбыўшыя загадзя работнікі службы пратакола прэзідэнта заявілі, што Лукашэнку ў ліку іншых асобаў будуць суправаджаць тэлевізійная здымачная група і фатографы. Дыпламаты растлумачылі, што пасольства — гэта асобая тэрыторыя і здымкі тут не дапускаюцца. Пасля таго, як гэта было паведамлена Лукашэнку, яго картэж, паводле звестак супрацоўніка дыпламатычнай місіі, развярнуўся ў непасрэднай блізкасці ад комплексу пасольства і паехаў назад.

Пасол ЗША Майкл Козак, які ў 18.20 наведаў мемарыяльную акцыю грамадскасці Мінска каля Свята-Духава кафедральнага сабора, у адказ на пытанні журналістаў адмовіўся каменціраваць тое, што адбылося.

Генадзь БАРБАРЫЧ

Фота Ул.ШЛАПАКА

Назіранне адбылося

Гэтым тыднем грамадзянская ініцыятыва «Незалежнае назіранне» абнародуе вынікі назірання за прэзідэнцкімі выбарамі, зробленыя на аснове афіцыйных копіяў пратаколаў, атрыманых з выбарчых камісіяў. Трэба падкрэсліць, што назіральнікі атрымалі копіі пратаколаў са значным спазненнем і ўжо «прычэсаныя», таму выніковыя лічбы выклікаюць пэўныя сумненні ў каардынатараў «Незалежнага назірання». Запозненае абвяшчэнне вынікаў галасавання, а таксама прамое процідзеянне выбарчых камісіяў у выдачы лічбаў наглядальнікам сталіся прычынай таго, што «Незалежнае назіранне» не здолела абвясціць вынікі назірання за кампаніяй раніцой 10 верасня, як планавалася; гэта, са свайго боку, выклікала да жыцця шматлікія абвінавачанні на адрас незалежнага назірання ў дрэннай арганізацыі кампаніі.

З гэтых абвінавачанняў і пачалася гутарка НАШАЙ СВАБОДЫ з сукаардынатарам «Незалежнага назірання» Мечыславам Грыбам, які, нягледзячы на вайну, аб'яўленую назіральнікам уладамі, упэўнены, што «назіранне ўсё-такі адбылося».

— Кіраўніцтва «Незалежнага назірання» ўжо заявіла, што не можа ні пацвердзіць, ні абвергнуць вынікі прэзідэнцкіх выбараў, якія даводзіць Цэнтрвыбаркам. Ці азначае гэта, што незалежнае назіранне за выбарамі пацярпела поўны крах? Ва ўсякім выпадку, такія ацэнкі ўжо раздаюцца.

— Па-першае, многія палітыкі, грамадскія дзеячы зараз да нас прад'яўляюць нейкія прэтэнзіі – як быццам «Незалежнае назіранне» павінна было пацвердзіць ці абвергнуць вынікі Цэнтральнай выбарчай камісіі. Гэта ў нашыя мэты ніколі не ўваходзіла, гэта не наша місія. Мы павінны былі сачыць – незалежна, як выконваецца беларускае заканадаўства па правядзенні гэтых выбараў праз сваіх назіральнікаў, і потым даць звесткі, якія мы атрымалі.

Заканчэнне на стар.3

Гадавіна знікнення

16 верасня спаўнілася два гады з часу знікнення выконваючага абавязкі старшыні Вярхоўнага Савета Беларусі 13-га склікання Віктара Ганчара і бізнесмена Анатоля Красоўскага.

Апошні раз іх бачылі ў лазні на вуліцы Фабрычнай у Мінску, увечары 16 верасня 1999 года. Па ўскосных звестках, яны былі скрадзеныя адразу пасля выхаду на вуліцу. Бясследна знік і аўтамабіль «Джып-Чэрокі», на якім перамяшчаліся Ганчар і Красоўскі.

Незадоўга да прэзідэнцкіх выбараў у беларускім друку з'явілася інфармацыя аб існаванні так званых «эскадронаў смерці», у склад якіх уваходзілі супрацоўнікі праваахоўных органаў. Менавіта яны быццам бы маюць дачыненне да выкрадання і забойства Віктара Ганчара, Анатоля Красоўскага і былога міністра ўнутраных справаў Юрыя Захаранкі.

Як заявіла ў інтэрв'ю БелаПАН жонка Ганчара Зінаіда Ганчар, на працягу двух гадоў «улада нават не спрабуе стварыць ілюзію пошуку тых, хто знік». «Я перакананая, што гэта было выкраданне — выкраданне чалавека, які, на мой погляд, быў галоўным апанентам рэжыму Лукашэнкі. Я спадзяюся, што Віктар жывы,

што рука таго, каму даручылі забойства, усё ж задрыжала. Зараз, пасля выбараў, усё залежыць ад пазіцыі грамадства. Увесь гэты час я варушыла ўлады, патрабуючы правесці расследаванне і паведаміць поўную і праўдзівую інфармацыю аб тым, што здарылася. Але аднаму гэтага нельга дамагчыся. І ўсё ж злачынцы павінны ведаць: «заўтра» наступіць для кожнага з іх, праз пяць, праз дзесяць гадоў, але наступіць абавязкова», — сказала Зінаіда Ганчар.

Жонка выконваючага абавязкі старшыні Вярхоўнага Савета Беларусі 13-га склікання мае намер прыняць удзел у акцыі «Ланцуг неабыякавых людзей», якая павінна адбыцца ўвечары 17 верасня каля рэзідэнцыі беларускага прэзідэнта.

Дзмітрый УЛАСАЎ

Оппозицию будут выводить в коридоры

Приход в администрацию профессиональных контрразведчиков обещает для всех большие перспективы.

Пока самым большим сюрпризом после выборов остается не то, что лидеры оппозиции никуда не исчезли, а незамедлительно начавшаяся ротация кадров в высших эшелонах власти. Администрацию президента возглавил Урал Латыпов. Как и его первый заместитель Станислав Князев, он служил в КГБ по так называемой второй линии — контрразведка. В этом, можно считать, и все отличие от нынешней российской власти, где к власти пришли профессионалы из первой линии — внешняя разведка. Ну разве что еще, так это то, что у них, кроме воинских, имеются научные звания. И Латыпов, и Князев — профессора. Можно еще отметить, что в предвыборный период и белорусская оппозиция обогатилась таким профессиональным контрразведчиком, как генерал Валерий Кез. Кстати, сменил его в свое время на должности шефа военной контрразведки нынешний первый заместитель руководителя администрации президента Станислав Князев. По мнению наблюдателей, в исходе первых и вторых президентских выборов в Беларуси заметную, если не сказать решающую роль сыграли именно контрразведчики. Они снабжали нужной для себя информацией всех.

Если вспомнить трудовой путь нового руководителя администрации президента Урала Латыпова, пройденный за семь лет президентской власти в Беларуси, то можно отметить его личный творческий вклад в укрепление таких структур, как МИД и аппарат Совета безопасности. В частности, период его руководства внешнеполитическим ведомством ознаменовался одной игрой под названием «демократические коридоры». Суть ее заключалась в том, чтобы с помощью некоторых неправительственных организаций и мыслительных центров прорвать внешнеполитическую блокаду, в которую вогнал себя режим. В неформальных беседах с дипломатами, главным образом происходивших в ресторане «Раковский бровар», разные мыслители и штатные оппозиционеры сеяли иллюзии о возможной либерализации режима. И коечто удалось. В немалой степени с помощью мифического «демократического коридора» главе государства удалось осенью 1999 года попасть на Стамбульский саммит ОБСЕ. После этого, если кто помнит, коридорная тема материализовалась в так называемый общественно-политический диалог, который завершился монологом. А все обязательства, взятые от имени Беларуси на этом саммите, стали представителями правящего режима трактоваться по-своему. Приоритетом для них оставалось и остается наспех скроенное национальное законодательство. Как известно, верховенство в нем принадлежит президентским указам и декретам. Интересно, что авторство пресловутому декрету №8, перекрывшему гуманитарную помощь Беларуси, приписывают Уралу Латыпову. А о приоритете международного права над национальными законами стало как-то для белорусских чиновников говорить вслух неприлично. И вот после последних президентских выборов для Беларуси встал вопрос — что дальше?

Судя по последним заявлениям госдепартамента США и Европейского Союза, с победой на президентских выборах Лукашенко мировое сообщество поздравлять не спешит. Очевидно, что из-за такого неоднозначного отношения, будучи игроком азартным, Лукашенко и решил быстренько привлечь в свою администрацию профессиональных контрразведчиков, сумевших без лишнего шума «усыпить» широкую оппозиционную коалицию. Шумовую завесу на выборах осуществляли политруки и их трубадуры. Теперь же, по некоторым данным, профессора госбезопасности могут затеять для активной общественности и Запада вторую серию игры в «демократические коридоры». Цель все та же — сделать своего правителя выездным. Но прежде, надо полагать, в хорошем темпе и целенаправленно будет осуществлена кадровая перестройка всей вертикали власти. Ей необходима «свежая кровь».

Окончание на стр.3

Ва ўрадзе чакаюцца перастаноўкі

Віцэ-прэм'ер, міністр замежных справаў Беларусі Міхаіл Хвастоў паведаміў, што бліжэйшым часам ва ўрадзе чакаюцца кадравыя перастаноўкі. Змены адбудуцца ўслед за ракіроўкамі ў адміністрацыі прэзідэнта. Паводле М.Хвастова, гэта трэба для выканання выбарчай праграмы А.Лукашэнкі.

Літва салідарная з Еўрасаюзам

Літва далучылася да заявы Еўрапейскага Саюза аб прэзідэнцкіх выбарах у Беларусі, у якой гаворыцца, што выбары праведзеныя з парушэннямі правілаў і нормаў АБСЕ. Паводле заявы Еўрасаюза, «развіццё дачыненняў з Беларуссю залежыць ад павагі да правоў чалавека і працэсу дэмакратызацыі».

Падаражэлі нафтапрадукты

З 14 верасня ў Беларусі на 4,7% і 7,7% падвысіліся кошты на дызельнае паліва і мазут. 1 літр дызельнага паліва на аўтазапраўках канцэрна «Белнафтахім» будзе каштаваць 440 рублёў, а тона мазута — 153 тысячы рублёў. Прычына — павышэнне цаны на расійскую нафту.

Кошты растуць стабільна

Паводле дадзеных міністэрства статыстыкі і аналізу Беларусі, за першы тыдзень верасня рост спажывецкіх коштаў у нашай краіне склаў 0,4%. За першы тыдзень жніўня яны таксама ўзраслі на 0,4%. Усяго ад пачатку года спажывецкія кошты ў Беларусі павялічыліся на 25,9%.

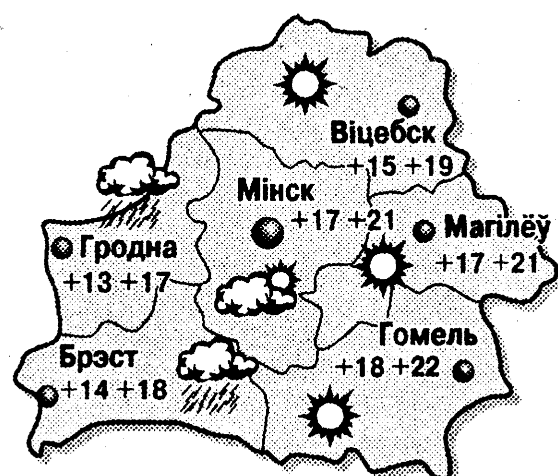
Конкурс імя Ежы Гедройца

Польскі інстытут у Мінску аб'явіў другі конкурс імя Ежы Гедройца для беларускіх журналістаў. На яго прымаюцца артыкулы, тэле- і радыёперадачы, якія выйшлі цягам 2001 года на тэму беларуска-польскіх узаемаадносінаў у галіне культуры, навукі і літаратуры. Цырымонія ўзнагароджання пераможцаў конкурсу адбудзецца ў канцы студзеня 2002 года.

Чакаем «Мілан»

Матч 1/64 фіналу Кубка УЕФА па футболе паміж барысаўскім БАТЭ і італьянскім «Міланам» адбудзецца 20 верасня на мінскім стадыёне «Дынама». Нагадаем, гэтая сустрэча павінна была прайсці 13 верасня, аднак усе матчы Кубка УЕФА былі перанесеныя на больш позднія тэрміны з-за тэрарыстычных актаў у ЗША. Набытыя заўзятарамі квіткі яшчэ на матч з датай 13 верасня сапраўдныя.

НАДВОР'Е

Крыніца: www.gismeteo.ru

Курс наяўнага долара на «чорным рынку»
1500

РЭХА

Дэмакраты будуць дзейнічаць талакой

14 верасня ў Мінску адбылося чарговае паседжанне Савета шырокай грамадзянскай кааліцыі, якая ствараецца на аснове палітычнага савета пры штабе адзінага дэмакратычнага кандыдата ў прэзідэнты Беларусі Уладзіміра Ганчарыка. Удзельнікі паседжання абмеркавалі далейшыя захады па ўмацаванні кааліцыі, а таксама яе рэгламент. У гэтым дакуменце падкрэсліваецца пераемнасць мэтаў і задачаў, якія ставіў перад сабой палітсавет пры выбарчым штабе Уладзіміра Ганчарыка. За палітычную аснову ўзятае пагадненне паміж адзіным кандыдатам і шырокай грамадзянскай кааліцыяй.

Найбольшыя спрэчкі на паседжанні выклікаў пункт рэгламенту аб механізме прыняцця рашэнняў. Пасля працяглага абмеркавання ўдзельнікі сышліся на тым, што кворум для прыняцця рашэнняў павінен складаць тры чвэрці ад спісачнага складу. Рашэнне ж прымаецца, калі за яго прагаласавала не менш як дзве трэція часткі прысутных. Дарэчы, гэты пункт рэгламенту так і не быў прыняты.

На паседжанні Савета таксама абмяркоўвалася прапанова назваць шырокую грамадзянскую кааліцыю «Талака», аднак не атрымала аднадушнага ўхвалення і гэтае пытанне застаецца адкрытым. Абмеркаванне дэталяў рэгламенту, сімволікі і іншых пытанняў прапанавана ўнесці ў партыі і грамадскія арганізацыі, якія ўваходзяць у кааліцыю.

Генадзь БАРБАРЫЧ

Раскоша таксі

14 верасня ўступіла ў сілу пастанова міністэрства транспарту і камунікацыяў, якой у Беларусі зноў павышаныя тарыфы на перавозку пасажыраў легкавымі таксі.

Цяпер кошт аднаго кіламетра прабегу і пасадкі ў таксі ў дзённы час (з 6 да 22 гадзінаў) складае 310 рублёў (было 295), адной гадзіны прастою пры ўключаным таксометры – 3.100 рублёў (раней – 2.950 рублёў). У начны час (з 22 да 6 гадзінаў) кіламетр прабегу і пасадка ў таксі абыдуцца пасажыру ў 465 рублёў (было 440 рублёў), а за гадзіну начнога прастою пры ўключаным таксометры цяпер прыйдзецца выкласці 4.650 (было 4.400 рублёў). Кошт аднаго заказу таксі складзе 300 рублёў.

Папярэдняе павышэнне тарыфаў на перавозку пасажыраў легкавымі таксі адбылося ў канцы красавіка.

Аляксей АРЭШКА

Журналісты скардзяцца на Глушакова

Беларуская асацыяцыя журналістаў (БАЖ) звярнулася ў Пракуратуру Беларусі з просьбай тэрмінова спыніць парушэнне правоў незалежных выданняў, а таксама прыцягнуць да адказнасці першага намесніка старшыні Дзяржкамітэта па друку Уладзіміра Глушакова, які адначасова выконвае абавязкі дырэктара прыватнай друкарні «Мэджык» і «ўзяў на сябе функцыі цэнзара».

Аб гэтым гаворыцца ў заяве БАЖ, распаўсюджанай 14 верасня.

У Беларускую асацыяцыю журналістаў, гаворыцца ў заяве, звярнуліся галоўныя рэдактары газет «Народная воля» — Іосіф Сярэдзіч, «Беларуская маладзёжная» — Таццяна Мельнічук, «Рабочы» — Віктар Івашкевіч і «Предпринимательской газеты» — Глеб Багамолаў. Яны паведамілі, што першы намеснік старшыні Дзяржкамдруку Уладзімір Глушакоў спрабуе выконваць функцыі цэнзара і ўмешваецца ў дзейнасць выданняў.

У сваёй заяве ў пракуратуру БАЖ разглядае дзеянні першага намесніка Дзяржкамдруку як парушэнне патрабаванняў Канстытуцыі і закона «Аб друку і іншых сродках масавай інфармацыі». У прыватнасці, артыкул 33 Канстытуцыі гарантуе кожнаму свабоду думак, перакананняў і вольнае іх выказванне. Цэнзура, як указваецца ў гэтым артыкуле, не дапускаецца.

БАЖ заяўляе: «Згодна з артыкулам 48 Закона аб друку, дзеянні Глушакова ёсць уціск на свабоду масавай інфармацыі, што цягне за сабой дысцыплінарную, адміністрацыйную, крымінальную адказнасць адпаведна з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь».

Генадзь БАРБАРЫЧ

Дыктатары – часовыя. Беларусь – вечная

«Прэзідэнцкія выбары ў Беларусі 9 верасня 2001 года яшчэ раз прадэманстравалі антыдэмакратычны характар сучаснага беларускага рэжыму», – гаворыцца ў заяве, з якой выступіла старшыня Рады Беларускай Народнай Рэспублікі Івонка Сурвілла. – «Аляксандар Лукашэнка дамогся «перамогі» метадам: манапольнага кантролю над дзяржаўнымі сродкамі масавай інфармацыі, фізічнае расправы з палітычнымі апанентамі, запалохвання выбаршчыкаў праз дзяржаўных чыноўнікаў і сваіх «вертыкальшчыкаў», паліцэйскага і адміністрацыйнага пераследу прыхільнікаў кандыдата ад дэмакратычнай апазіцыі, недапушчання назіральнікаў у шмат якіх выпадках да выбарчых месцаў і фальсіфікацыі галасоў».

Рада БНР заклікала грамадзянаў Беларусі не паслабляць працы на карысць адраджэння і ўмацавання беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці. Як гаворыцца ў заяве, гістарычна справа адбудовы беларускай дэмакратычнай дзяржаўнасці зараз знаходзіцца на вышэйшым узроўні, чым у мінулыя перыяды: «значыцца, як пісаў вялікі Янка Купала, «не загіне Край Забраны, покуль будуць людзі». Беларусь пакутуе, Беларусь змагаецца, Беларусь працуе на будучыню. Дыктатары – часовыя, Беларусь – вечная».

Алесь КНЯЗЮК

БІЗНЕС

Паляпшаюць імідж

Бліжэйшым часам у Беларусі істотна зменіцца заканадаўства ў адносінах да малога і сярэдняга бізнесу. Такую заяву зрабіў міністр прадпрымальніцтва і інвестыцыяў Беларусі Анатоль Скорбеж 14 верасня падчас правядзення рэспубліканскай відэаканферэнцыі ў рамках праекта Міжнароднай фінансавай карпарацыі «Роля СМІ ў стварэнні станоўчага іміджу беларускага бізнесу».

Міністр адзначыў, што «новыя прапановы істотным чынам зменяць абстаноўку». Ён не стаў дэталёва спыняцца на маючых адбыцца рэформах у заканадаўстве, але заўважыў, што значна спросціцца працэдура рэгістрацыі і ліквідацыі прадпрыемстваў, зменіцца падатковае заканадаўства. Усё гэта, на яго думку, будзе садзейнічаць развіццю бізнесу ў Беларусі і прыцягненню інвестыцыяў у эканоміку краіны.

Што да стварэння станоўчага іміджу прадпрымальніка, то, як адзначыў міністр, «мы бачым, што нам трэба фарміраваць імідж, і накіроўваем прадпрымальнікаў на тое, каб яны таксама на гэта не забываліся». «Пакуль прадпрымальнік будзе ўспрымацца як рвач, хапуга, цяжка будзе працаваць», — лічыць Анатоль Скорбеж.

Удзел у відэаканферэнцыі прынялі таксама кіраўнік прадстаўніцтва Сусветнага банка ў Беларусі Сяргей Кулік, старшыня Мінскага абласнога камітэта прадпрымальніцтва і інвестыцыяў Уладзімір Жагула, прадстаўнікі аблвыканкамаў і саюзаў прадпрымальнікаў Беларусі.

БелаПАН

ЛЮСТРАФАКТ

Платны пад'езд да бясплатнай медыцыны

Фота IREX/ProMedia

Установка шлагбаўма пры арганізацыі платнага ўезду на тэрыторыю радзільні па вуліцы Бельскага ў Мінску. Ноу-хау мінскіх уладаў: прыехаў за сваім немаўляткам на машыне – пакладзі грошыкі ў радыкюльчык вартаўніка.

СОЦЫУМ

Дзяржаўных праграмаў паболее

Савет міністраў Рэспублікі Беларусь пастанавіў дапоўніць пералік з 18-ці асоба важных дзяржаўных праграмаў на гэты год яшчэ трыма. Гэта дзяржаўныя навукова-тэхнічныя праграмы па стварэнні і асваенні ў рэспубліцы вытворчасці новых пакаленняў канкурэнтаздольнай аўтатрактарнай тэхнікі («Белаўтатрактарабудаванне») і новых мадэляў прэцызіённага аўтаматызаванага канкурэнтаздольнага металаапрацоўчага абсталявання і інструмента павышанай устойлівасці і прадукцыйнасці («Станкі і інструмент») на 2001-2005 гады, а таксама дзяржаўная праграма развіцця і павышэння эфектыўнасці працы мікраэлектроннай галіны Беларусі на 2001-2010 гады.

У названы пералік, зацверджаны пастановай Савета міністраў краіны ад 28 красавіка 2001 года № 632 «Аб мерах па рэалізацыі дэкрэта прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 27 лютага 2001 года № 6», раней былі ўключаныя дзве прэзідэнцкія праграмы «Бытавая электроніка» і «Дзеці Беларусі», дзяржаўная праграма па пераадоленні наступстваў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС да 2010 года, дзяржаўная праграма «Якасць», рэспубліканскія праграмы па развіцці птушкагадоўлі, «Лён», «Інфарматызацыя сістэмы адукацыі» і іншыя. У пералік таксама ўваходзяць сумесныя беларуска-расійскія праграмы па развіцці вытворчасці тэлеапаратуры, інтэгральных мікрасхемаў для апаратуры спецыяльнага і двайнога прымянення, дызельнага аўтамабілебудавання.

Вольга ПАЛОНСКАЯ

Нелегалы не прайшлі

23 афганцы, якія былі затрыманыя брэсцкімі памежнікамі, выдвараныя за межы Беларусі.

Як паведаміў кіраўнік прэсслужбы Брэсцкай пагрангрупы Дзмітрый Дзевятаў, грамадзяне Афганістана мелі намер нелегальна перасекчы беларуска-польскую мяжу. Мяркуючы па ўсім, яны дакладна падрыхтаваліся да аперацыі. У рэжымную зону да вёскі Агароднікі Брэсцкага раёна іх падвёз мікрааўтобус, потым афганцы падрыхтавалі ўсё неабходнае, у тым ліку гумавую лодку, каб пераправіцца цераз Буг. Аднак тут яны былі затрыманыя і змешчаныя ў следчы ізалятар. Паколькі гэтыя людзі ўпершыню прадпрынялі спробу перасячэння беларускай дзяржаўнай мяжы, суд прыняў рашэнне выдварыць іх за межы рэспублікі.

Падобныя затрыманні на брэсцкім участку беларускай мяжы нярэдкія.

Валянціна КАЗЛОВІЧ

АДУКАЦЫЯ

Пратэст супраць закрыцця ліцэя

14 верасня міністру адукацыі Беларусі Васілю Стражаву накіраваны ліст, у якім выказваецца пратэст супраць закрыцця Светлагорскага філіяла Нацыянальнага дзяржаўнага гуманітарнага ліцэя імя Якуба Коласа.

Нагадаем, што загад аб закрыцці філіяла ліцэя быў выдадзены 11 верасня. Згодна з гэтым дакументам, усе ліцэісты пераводзяцца ў школу № 1 Светлагорска, а адзін з будынкаў навучальнай установы перадаецца Дому дзіцячай і тэхнічнай творчасці. У загадзе ўсё гэта падаецца як «рэарганізацыя навучальнай установы». Аднак, па неафіцыйнай версіі, прычынай для закрыцця філіяла ліцэя стала арганізаваная там сустрэча з няўгоднымі ўладам пісьменнікам Уладзімірам Арловым, а таксама бардамі Зміцерам Бартосікам і Вольгай Цярэшчанка.

Ліст на імя міністра адукацыі падпісалі 16 бацькоў ліцэістаў, якія навучаюцца ў Светлагорскім філіяле. Яны прапаноўваюць Васілю Стражаву пераўтварыць ліцэй у гарадскі Беларускі гуманітарны ліцэй.

Марат ГАРАВЫ

Беларуска-шведскі адукацыйны праект

Беларускі нацыянальны маладзёжны савет «Рада» сумесна з нацыянальным маладзёжным саветам Швецыі ў кастрычніку 2001 года пачынаюць рэалізацыю новага адукацыйнага праекта «*Wake-up!*».

Мэтай праекта з'яўляецца забеспячэнне арганізацыйнага развіцця беларускіх няўрадавых арганізацыяў.

Праект разлічаны на два гады, на працягу якіх плануецца правядзенне трэнінгаў і інфармацыйных дзён.

Меркаваныя тэмы інфармацыйных дзён: менеджмент чалавечых рэсурсаў, арганізацыйная культура недзяржаўных грамадскіх арганізацыяў, работа з валанцёрамі, устойлівае развіццё недзяржаўных грамадскіх арганізацыяў, інфармацыйны менеджмент, лабіраванне інтарэсаў недзяржаўных грамадскіх арганізацыяў, маладзёжная палітыка.

Аляксей АРЭШКА

Скасаваны «чарнобыльскі» ўказ

15 верасня страціў сілу ўказ прэзідэнта Беларусі «Аб дадатковых мерах па ўзмацненні сацыяльнай абароны грамадзянаў, пацярпелых ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС», прыняты 20 кастрычніка 1999 года. Гэта прадугледжанае новым указам кіраўніка дзяржавы, апублікаваным 15 верасня.

Як адзначаецца ў афіцыйным каментарыі, неабходнасць адмены ўказа ад 20 кастрычніка 1999 года абумоўленая тым, што льгота, прадугледжаная ім, уключаная ў артыкул 25 закона «Аб сацыяльнай абароне грамадзянаў, пацярпелых ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС». Размова ідзе аб праве грамадзянаў, якія жывуць у сельскіх населеных пунктах, размешчаных у зоне пражывання з перыядычным радыяцыйным кантролем, на бясплатнае ўтрыманне дзяцей у дзіцячых дашкольных установах.

Наталля КУЛАГІНА

МЕРКАВАННЕ

Беларусь не павінна заставацца ізгоем

Тэрарыстычныя акты ў Нью-Йорку і Вашынгтоне ставяць перад многімі краінамі, у тым ліку і перад Беларуссю, праблему абароны сваёй жыццёвай прасторы ад тэрарыстаў, і можа ўзнікнуць жаданне вырашыць гэтую праблему стварэннем сістэмы таталітарнага кантролю над усім грамадствам. Такое меркаванне ў гутарцы з карэспандэнтам БелаПАН выказаў вядомы палітолаг, выконваючы абавязкі прэзідэнта Беларускага саюза прадпрымальнікаў (БСП) Аляксандр Патупа.

Кіраўнік БСП лічыць, што стварэнне такой сістэмы, калі кожны крок любога чалавека кантралюецца, уявіла б сабой сур'ёзную пагрозу дэмакратыі і дэмакратычным пераўтварэнням. «Чалавецтва, — сказаў ён, — павінна вырашыць задачу выбару аптымальнага ўзроўню свабоды». На яго думку, ЗША, нягледзячы на трагічныя падзеі, што там адбыліся, па-ранейшаму будуць «імкнуцца да таго, каб Беларусь трапіла ў генеральны паток сусветнага развіцця, стала б членам сусветнай супольнасці — менавіта таму, што тэрарызм будзе існаваць, пакуль існуюць краіны-ізгоі, не ўцягнутыя ў працэс інтэграцыі». Захад імкнецца стварыць сусветную праваахоўную сістэму, пры якой стануць немагчымыя войны. Калі Беларусь будзе супрацьдзейнічаць гэтаму — не будзе імкнуцца ствараць грамадзянскую супольнасць, будзе перашкаджаць развіццю дэмакратычных інстытутаў, — «яна загіне як суб'ект міжнароднага права», — адзначыў Аляксандр Патупа.

Мікалай ГРАЧУХА

Каня не выпусцілі за мяжу

Брэсцкія мытнікі не дазволілі выехаць за межы Беларусі расійскаму аўтамабілю з канём, які з'яўляецца прызёрам шматлікіх спаборніцтваў.

Аўтамабіль з жывёлай быў затрыманы ў пачатку гэтага тыдня ў пункце пропуску «Казловічы» мытні «Заходні Буг». Конь па мянушцы Падход з'яўляецца прызёрам розных спаборніцтваў, у тым ліку прызёрам чэмпіянату Еўропы 1999 года, удзельнікам фіналу Кубка свету і прызёрам Алімпійскіх гульняў 2000 года ў Сіднеі. Ягоны кошт, як мяркуюць эксперты, складае сотні тысяч долараў ЗША. У расійскіх праваахоўных органаў ёсць падставы меркаваць, што вываз каня ў адну з заходніх краінаў быў незаконным.

Валянціна КАЗЛОВІЧ

Назіранне адбылося

Заканчэнне, пачатак на стар.1

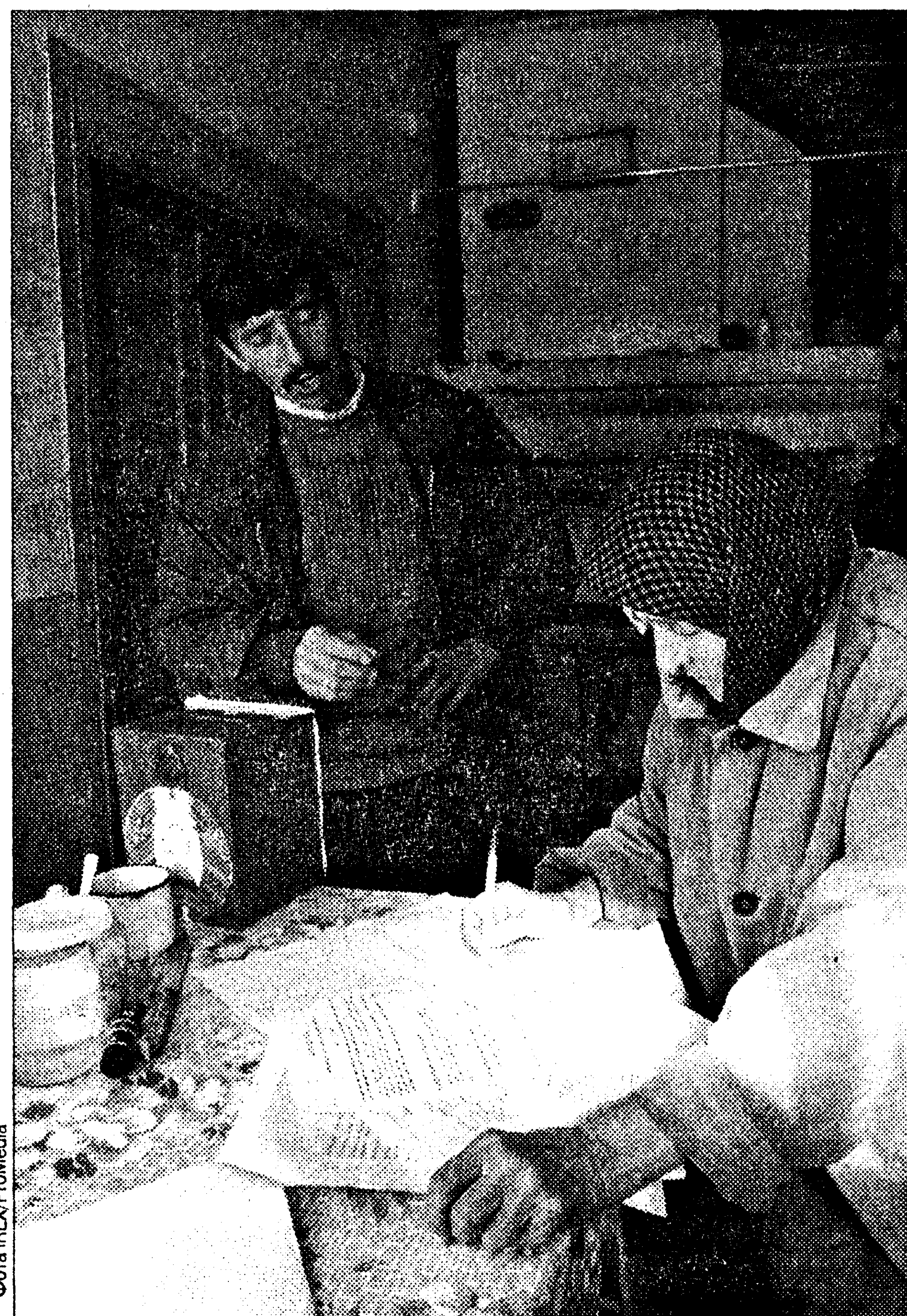
А ўжо на падставе гэтага нехта мог рабіць нейкія вынікі – пацвердзіць гэтыя звесткі альбо абвергнуць іх. Мы не кантралюем Цэнтрвыбаркам, не абвяргаем іх і не пацвярджаем – мы даем толькі тое, што адбылося. Мы даводзім: дзе, якія парушэнні адбываліся, а пасля ўжо адпаведныя органы мусяць рашаць, наколькі масавымі былі парушэнні і наколькі істотна яны паўплывалі на выбары. Нехта з хворай галавы ці з занадта здаровай хоча ўсё перакласці на назіральнікаў.

У цэлым я хацеў бы сказаць наступнае. Мы падрыхтавалі ў гэтым годзе 16 тысячаў грамадзянаў Беларусі, якія выказалі жаданне назіраць за выбарамі. Калі настаў час іх рэгістрацыі ва ўчастковых выбарчых камісіях, мы зрабілі ўсё, каб іх зарэгістраваць. Але мясцовыя ўлады пачалі пераслед гэтых людзей: пагрозы, звальненні... Апынуўшыся ў такім становішчы, частка людзей адмовілася ад гэтага, і нам удалося з 16 тысячаў назіральнікаў зарэгістраваць толькі 12 тысячаў. Але гэтага таксама было дастаткова – Беларусь ніколі не мела такіх лічбаў. І ўлада гэта добра разумела – яна пайшла на тое, каб праз Цэнтрвыбаркам яшчэ больш скараціць колькасць назіральнікаў, якія былі зарэгістраваныя ва ўчастковых камісіях. За дзень да выбараў ЦВК заклікаў на сваё пасяджэнне кіраўніцтва праваабарончага цэнтра «Вясна» і пад рознымі надуманымі прычынамі забараніла членам «Вясны» ўдзел у незалежным назіранні. Такім чынам мы пазбавіліся яшчэ дзвюх тысячаў назіральнікаў. Але і гэтага ім падалося мала; вечарам ЦВК зноў правяла пасяджэнне, на якім пазбавіла акрэдытацыі прадстаўнікоў Фонду імя Льва Сапегі – яшчэ тысячу назіральнікаў. Такім чынам, у нас засталося каля 9 тысячаў назіральнікаў. Але ўладам і гэтага паказалася мала; яны зрабілі ўсё, каб назіральнікі не маглі дзейнічаць у адпаведнасці з беларускім заканадаўствам. У першую чаргу назіральнікам катэгарычна не давалі звесткі, не паказвалі спісы, колькі прагаласавала датэрмінова – з гэтага зрабілі вялікі сакрэт. Па-другое, гэтыя спісы не былі вывешаныя на выбарчых участках, нават у Мінску іх ніхто не бачыў. Па-трэцяе, назіральнікаў садзілі настолькі далёка ад стала камісіі, што яны мала што маглі бачыць. Акрамя таго, калі пачаўся падлік галасоў, назіральнікаў не дапускалі да стала, каб яны не маглі бачыць, якія бюлетэні за каго ў якую кучку складваліся.

Нягледзячы на ўсе перашкоды, якія я вам пералічыў, назіранне ўсё-такі адбылося: сёння мы маем мора розных матэрыялаў, і колькасць складзеных актаў налічвае тысячы. Усё гэта будзе падсумаванае і пакладзенае на стол і адміністрацыі, і Цэнтрвыбаркаму, і грамадскім аб'яднанням. А ўжо потым гэтыя матэрыялы няхай ідуць куды хочуць – не мы мусім абвяргаць ці пацвярджаць звесткі, яны павінны браць адны і другія звесткі, рабіць для сябе высновы.

— Ці валодаеце Вы хоць бы папярэднімі звесткамі па назіранні за выбарамі?

— Сёння цяжка сказаць. Мы лічым, што ад 25 да 30 працэнтаў, якія мы маем па выніках гэтых выбараў, — яны сфальсіфікаваныя. І гэта ўсё рабілася падчас датэрміновага галасавання. Зафіксаваны шэраг выпадкаў, калі скрыні для датэрміновага галасавання вывозіліся з тэрыторыі выбарчых участкаў; калі на скрынях для датэрміновага галасавання былі сарваныя і замененыя ленты, якімі яны апячатваліся; цэлы шэраг фактаў, калі з пераноснымі скрынямі выязджалі ў вёску і зганялі ўсю вёску, каб людзі прыходзілі да гэтай скрыні і галасавалі; ніякай таямніцы галасавання – нічога гэтага не было! Таму мы зараз і кажам: мы не можам сёння пацвердзіць звесткі ЦВК. Усе матэрыялы мы пакуль не апрацавалі; але нават калі і апрацуем, то яны будуць базіравацца на падставе копіяў пратаколаў, якія далі выбарчыя камісіі. Нашыя звесткі будуць разыходзіцца з данымі Цэнтрвыбаркама, але наколькі – зараз сказаць мы не можам. Сёння (14 верасня. – **Рэд.**) мы падбілі канчатковыя звесткі па Мінску: за Лукашэнку прагаласавала 56,3%, за Ганчарыка – 31,8, за Гайдукевіча – 3,5%. Я яшчэ раз падкрэсліваю: гэтыя лічбы выклікаюць у нас вялікае непаразуменне, але, тым не менш, звярніце ўвагу, не 66% прагаласавала за Лукашэнку, як дае Цэнтрвыбаркам, а на 10% менш, хаця гэтыя лічбы мы вывелі на аснове афіцыйных пратаколаў. Хачу яшчэ раз звярнуць увагу, што нават па Мінску колькасць датэрмінова прагаласаваўшых склала каля 18% — па Мінску, а нам яны даюць, што датэрмінова прагаласавала – па ўсёй краіне! – 14%. Зразумела, лічбы датэрміновага галасавання па Мінску будуць крыху меншыя, чым у сельскіх раёнах... Хаця і па Мінску ёсць участкі, на якіх датэрмінова прагаласавалі пад 80% выбаршчыкаў – у Ленінскім раёне, дзе пражываюць студэнты (5, 6 участкі). На пачатку наступнага тыдня мы абнародуем гэтыя звесткі. Але яны не бездакорныя, да іх можна ставіцца толькі з вялікай асцярогай.

Фота IREX/ProMedia

— Мечыслаў Іванавіч! Адзіны кандыдат сцвярджае, што датэрміновае галасаванне па рэспубліцы склала каля 30% і што ў любым выпадку – з перавагай Лукашэнкі ці Ганчарыка – мусіў бы быць другі тур прэзідэнцкіх выбараў. Сапраўды так?

— Мы пакуль не ведаем канчатковых лічбаў, але лічым, што каля 30, а можа нават і болей працэнтаў складае датэрміновае галасаванне. Лічбы, якія называе Уладзімір Іванавіч Ганчарык, — гэта яго лічбы; мы не можам іх абвергнуць ці пацвердзіць. Але па нашых меркаваннях, па нашых папярэдніх дадзеных, я мяркую, што другі тур галасавання павінен быў быць.

Рыгор БУЯН

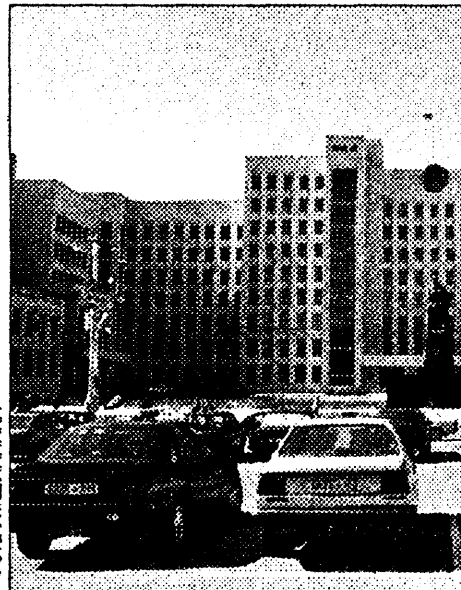
Оппозицию будут выводить в коридоры

Окончание, начало на стр.1

Говорят, контрразведывательные структуры зафиксировали в предвыборный период немалый процент неблагонадежных среди номенклатуры. Предполагалось, что после выборов к властным рычагам будут допущены, к примеру, ректоры Белгосуниверситета и Академии управления. Однако, как отметил Лукашенко на своей победной пресс-конференции, ректора его подвели, позволив многим студентам голосовать против президента. Так что ни профессору Козулину, ни профессору Бригадину, видимо, карьерные повышения не светят. Впрочем, после инаугурации, которая намечена на 20 сентября, предполагается продолжение ротации руководящих кадров. Как полагают некоторые наблюдатели, черпать новые кадры для вертикали будут, в основном, из прошлой комсомольской братвы, которая всегда была прозрачна для контрразведки. Не секрет, что некоторые из этой категории оказались видными деятелями оппозиции. Так что, видимо, не зря Лукашенко призывал простой люд не беспокоиться, утверждая, что каждый шаг оппозиции фиксируется.

Есть основания полагать, что на этот раз, пытаясь вывести оппозицию в «демократические коридоры», будет обыгрываться тема ее участия в выборах в так называемый союзный парламент. Других же выборов в обозримом будущем не предвидится. В случае участия и тем более возможного избрания в качестве приманки могут предлагать доступ к желанным российским СМИ. В общем, в качестве примера системного оппозиционера будут называть и Зюганова, и Явлинского, да и других думцев. Лучше ведь сидеть в парламенте, чем в тюрьме. Так что предстоящие в будущем году выборы в совместный российско-белорусский парламент будут представлены профессорами коридорным игрокам, как заманчивая перспектива.

В последнее время стали говорить и о перспективе думского спикера Селезнева. Его якобы хотят пересадить то ли в кресло Бородина, то ли сделать спикером того самого союзного парламента. А в коридорах власти стали распространяться слухи, что Путин будто бы хочет прислать в Минск Примакова в качестве посла РФ. Один тяжеловес Черномырдин послан в Киев, а другой нужен в Минске. Не исключено, что эти слухи могут исходить от шефа кремлевской администрации Александра Волошина, которого Примаков очень «любит» еще со времен своего премьерства. Волошин всегда интриговал против Примакова. Оттуда, видимо, исходила и информация о том, что авторство проекта «Машерова-президент» принадлежало Примакову. С трудом верится, чтобы экс-премьера переключили с приднестровской на белорусскую проблему.

Фота Ул. ШЛАПАКА

Если рассуждать о причинах появления Латыпова в качестве руководителя администрации президента, то кроме «свежей крови» для вертикали, создания «коридоров» для оппозиции и обеспечения зарубежных вояжей для Лукашенко можно назвать еще одну причину. Не секрет, что ездившие в Москву претенденты и кандидаты в президенты Беларуси контактировали с людьми из кремлевской администрации, да и с самим А.Волошиным. Теперь с ним, надо полагать, будет активно контактировать Урал Рамдракович. Именно на уровне президентских администраций двух союзников до сих пор отсутствовал для Лукашенко должный уровень взаимопонимания.

Роман ЯКОВЛЕВСКИЙ

Брифинг по Беларуси

В Государственном департаменте США 10 сентября состоялся брифинг, на котором основное внимание уделялось ситуации в Беларуси после президентских выборов 9 сентября. Приводим стенограмму части брифинга, касающейся Беларуси. На вопросы отвечает Филипп Рикер.

— Мне хотелось бы спросить, собираетесь ли вы поздравить президента Лукашенко, который был переизбран на второй срок?

— Давайте поговорим о Беларуси и о выборах, которые там проходили, после чего я попробую в письменном виде сформулировать свой комментарий по окончании нашего брифинга. Как вы, наверное, знаете, в заявлении ОБСЕ, чья международная миссия наблюдения следила за проведением голосования 9 сентября, отмечены серьезные нарушения и вмешательство в процесс белорусских властей.

Сегодня международная миссия наблюдения пришла к выводу, что избирательный процесс «не соответствовал требованиям ОБСЕ по проведению демократических выборов». К сожалению, ни одна из стадий избирательного процесса не может считаться ни прозрачной, ни справедливой. Лукашенко использовал внешнюю видимость для обеспечения собственной бессмысленной победы.

Соединенные Штаты солидарны с выводами ОБСЕ о недемократичности избирательного процесса. Выборы не были ни свободными, ни справедливыми и потому не могут быть признаны как таковые международным сообществом. Белорусские власти продемонстрировали полное неуважение принципов демократии и прав человека во время проведения выборов путем предотвращения прозрачности процесса и инициирования кампании запугивания. Они затянули по времени и помешали участию в процессе международных и внутренних наблюдателей, устроили гонения на представителей оппозиции и независимых журналистов, конфисковали независимые предвыборные материалы и газеты и предотвратили процесс параллельного подсчета голосов, таким образом всерьез поставив под сомнение официальные итоги выборов.

Изоляция Беларуси является результатом политики, проводимой режимом Лукашенко. Мы сожалеем, что белорусские власти не сумели путем проведения свободных и справедливых выборов сделать шаг от международной изоляции навстречу Европе и международному сообществу. Соединенные Штаты проведут консультации со своими европейскими партнерами и примут меры по продвижению гражданского общества и демократии на Беларуси. Как вам известно, президент Буш ясно дал понять его видение Европы – цельной, свободной и мирной. Беларусь и ее люди могут и должны стать частью этой Европы, поэтому Соединенные Штаты призывают белорусов пойти путем демократии и свободного рынка.

— Собираетесь ли вы объявить об отзыве своего посла прямо сейчас или будете ждать, пока его вышвырнут вон?

— Я полагаю, что посол Козак остается в Минске, и к этому мне пока нечего добавить.

— Но вы говорите, что их поведение – вы использовали слово «признание» – я имею в виду запугивания, сфальсифицированные выборы и т.д. поставили под большой вопрос признание этих выборов. Если же вы не признаете результатов выборов, то как вы можете иметь дело с этим правительством?

— Этот вопрос мы еще будем обсуждать с нашими коллегами из ОБСЕ и европейскими союзниками. Мы не признаем эти выборы как свободные и справедливые. В настоящий момент мы с нашими партнерами по ОБСЕ рассматриваем те необходимые меры и шаги, которые мы должны предпринять. Мы будем и впредь призывать режим повернуть на путь демократии, как я только что отметил в своем выступлении. Права человека и социально-экономические реформы проблема номер один в этой стране.

Беларусь не успела впрыгнуть в лодку, которая взяла курс на демократию. Они опоздали, хотя народ Беларуси и заслуживает быть частью Европы. Они должны быть в Европе. Именно об этом мы заявляли, и именно там мы хотим видеть Беларусь.

Таким образом, режим существует изолированно от остальной Европы, международного сообщества и в действительности он живет в прошлом. Они живут и удерживают власть методами, которые можно считать пережитками даже не прошлых десятилетий, а прошлого века, по крайней мере, мы на это надеемся.

— Можно ли с достаточной степенью уверенности утверждать, что представители Соединенных Штатов не будут присутствовать на церемонии инаугурации президента Лукашенко? С какими проблемами вам предстоит еще разбираться?

— На данный момент, я полагаю, нам необходимо провести консультации с нашими партнерами по ОБСЕ. Мы обсудим с ними те меры, которые должны быть приняты. Далее... Мы помогали Беларуси, как вы знаете, путем оказания неполитического содействия проведению свободных и справедливых выборов. Это включает в себя предоставление грантов неправительственным организациям, организацию агитационной кампании и внутреннего наблюдения за выборами, небольшие гранты и сдачу оборудования в аренду независимым СМИ. Помощь была неполитической и имела своей целью оказание содействия Беларуси в соблюдении ею стандартов ОБСЕ. Иными словами, мы рассматривали ситуацию не только и не столько через призму установленных критериев ОБСЕ по оценке свободных и справедливых выборов, но и с точки зрения демократических инициатив.

— Будет ли принято что-либо в двустороннем, дипломатическом порядке?

— На данный момент ничего конкретного сказать не могу, кроме того, что наша поддержка была двусторонней. И она будет оставаться таковой. Однако, мы также собираемся, как это уже происходило в других ситуациях, советоваться с ОБСЕ по поводу тех мер, которые мы должны предпринять вместе с другими членами ОБСЕ и представителями европейского сообщества.

— То есть вы не планируете никаких двусторонних...

— Может быть. Пока же мы пересмотрим все детали. На настоящий момент мне нечего добавить.

— Вернемся к нашему послу. На прошлой неделе ему пригрозили, что официальный Минск вышвырнет его из страны. Он подвергался преследованиям? Можете ли вы рассказать, как обращались с нашим послом, принимая во внимание нашу критику выборов?

— Я не слышал, чтобы он лично подвергался гонениям. Оставим в стороне риторику – посол все еще на своем месте. Он участвовал в нашей работе и сообщал нам о ходе выборов, поэтому мы находимся с ним в тесном контакте.

— Разве Соединенные Штаты не желают отозвать его до того, как его выдворят из страны?

— Не думаю, что на данный момент у нас есть какие-либо планы на этот счет. Нашей целью по-прежнему является улучшение жизни Беларуси – государства и нации.

Хартыя'97

ЕЎРАСАЮЗ

Неадпаведна стандартам АБСЕ

Еўрапейскі Саюз далучаецца да заключэння, зробленага місіяй міжнароднага абмежаванага назірання на выбарах прэзідэнта Беларусі 9 верасня, і выказвае шкадаванне наконт таго, што гэтыя выбары не адпавядалі дэмакратычным стандартам АБСЕ. Такая заява прынятая 14 верасня ў Брусэлі кіраўніцтвам Еўрапейскага Саюза.

У дакуменце, у прыватнасці, гучыць шкадаванне ў сувязі з пераследам прадстаўнікоў беларускай апазіцыі, унутраных назіральнікаў, незалежных СМІ і няўрадавых арганізацыяў.

Што да далейшых узаемаадносінаў ЕС і Беларусі, то, як гаворыцца ў заяве, яны шмат у чым залежаць ад павагі да правоў чалавека і прагрэсу ў дэмакратызацыі краіны.

ЕС выказвае надзею на тое, што Беларусь абярэ курс на палітычную лібералізацыю, павагу да правоў чалавека і вяршэнства закона. Еўрапейскі Саюз будзе працягваць падтрымку дэмакратычных змяненняў і праводзіць кансультацыі з прадстаўнікамі ўсіх палітычных сілаў Беларусі, калі беларускі бок гатовы ісці ў гэтым жа кірунку. «Мы падтрымліваем Кансультацыйна-назіральную групу АБСЕ, якая настойвае на такіх змяненнях», — гаворыцца ў заяве Еўрасаюза.

Да гэтага дакумента далучыліся такія асацыіраваныя члены ЕС, як краіны Цэнтральнай і Усходняй Еўропы, Кіпр, Мальта, Турцыя, а таксама дзяржавы — члены эканамічных арганізацыяў Еўрапейскага Саюза.

Наталля КУЛАГІНА

Предчувствие войны

Америка готова к войне против бен Ладена, Афганистана и всякого, кто окажется на их стороне. Но несмотря на всю решительность США, операция «Возмездие» может оказаться гораздо менее масштабной и эффективной, чем предполагается.

Америка готовится к войне. Сенат поддержал решение Буша о применении военной силы. Конгресс выделил 40 миллиардов не только на ликвидацию последствий терактов, но и на борьбу с террористами. Параллельно с готовящимся призывом резервистов, на который Джордж Буш уже дал добро, Вашингтон всю пятницу проводил дипломатические консультации с теми странами, которые могут оказать помощь в нанесении ударов по террористам. На корабли ВМС США, дислоцированные в Японии, начата погрузка ракет, на авиабазу, расположенную в Турции, перебрасываются самолеты и личный состав из Европы, на Кипр уже переброшены британские бомбардировщики.

По предварительным оценкам, в операции «Возмездие» могут участвовать Шестой флот (Средиземное море), Пятый флот (Персидский залив, Аравийское море), стратегическая авиация, расположенная как в самих США, так и на базах в Европе, Турции, Кувейте, Бахрейне и Саудовской Аравии. Напомним, что в качестве предварительных целей ответного удара уже названы Афганистан, Пакистан, Судан, Алжир и Йемен. На территории последних трех государств находятся лагеря подготовки террористов. А Афганистан с Пакистаном, в свою очередь, еще и тесно связаны с Усамой бен Ладеном, который волей-неволей пока оказывается подозреваемым №1.

Предварительно пока можно сказать, что Америка не намерена бомбить Ирак, Иран и Ливию. Иран за последние дни вообще ни разу не фигурировал в перечне стран, связанных с терроризмом, а Ливия и Ирак, как известно, никогда не прибегали к тактике «шахидов-смертников». Несмотря на высказанные главой минобороны США сомнения, удары, скорее всего, будут наноситься по бен Ладену, а значит – по Афганистану.

Но здесь есть определенные неувязки. Дело в том, что базы бен Ладена в Афганистане уже пусты. А Пакистан уже заявил, что готов обсуждать свое участие в операции «Возмездие» (которое должно выразиться в предоставлении воздушных коридоров для американских стратегических бомбардировщиков и крылатых ракет) только при условии осмысленности и точечности ударов. Другая страна, воздушное пространство которой преграждает путь к Афганистану – Иран. Отношения, сложившиеся у Америки с этим государством, не позволяют предположить такого жеста доброй воли со стороны Ирана.

Впрочем, Вашингтон в нынешней ситуации не имеет возможности для отступления – слишком велики ожидания в американском обществе, слишком много надежд возлагается на республиканскую администрацию, – и тянуть с ответной акцией Бушу просто не позволит его окружение. Бомбить Афганистан придется и немедленно. Пакистан будет вынужден смириться с этим фактом.

Очевидно, что этот удар будет нанесен с использованием стратегической авиации (несущие высокоточное оружие крылатые ракеты) и крылатых ракет морского базирования. Дальнейшие действия Америки пока трудно прогнозировать. Прежде всего потому, что от США требуют – и ООН, и Россия, и партнеры по *NATO*, и Пакистан – предоставить конкретные доказательства вины того или иного государства, террористического сообщества. Только после этого может вестись речь об использовании территории Туркмении, Таджикистана, Индии и вооруженных сил *NATO* в операции против бен Ладена и талибов, которые по-прежнему остаются главными подозреваемыми. Но даже и тогда трудно ожидать, что Америка пойдет на масштабную сухопутную операцию – слишком велики могут быть потери. Скорее всего, это будут массированные бомбардировки и обстрелы, с использованием тактической авиации.

Gazeta.ru

В ожидании Америки

Перспективы экономического подъема в США

Руди ДОРНБУШ, профессор экономики Массачусетского технологического института

Если после террористических актов в Вашингтоне и Нью-Йорке экономика Америки войдет в штопор, вся мировая экономика ступит на шаткую почву. Эта опасность реальна, так как у Америки есть только два пути: вверх или вниз. Больше нет той уверенности, чтобы и дальше пребывать в застое.

Если дела в Америке и на ее фондовой бирже пойдут вниз, то наметившееся в Европе снижение экономической активности превратится в экономический спад, а Японии, где незначительный спад уже имеется, грозит более глубокое падение, что приведет к возникновению многочисленных финансовых рисков. Рынки развивающихся стран во всем мире потерпят крах. И поэтому ставки высоки и терпение кончается.

Если только не начнутся серьезные военные действия, то для оптимизма относительно оживления экономической активности в Соединенных Штатах в 4-ом квартале имеются две причины. Во-первых, товарные запасы в Америке сократились до очень низкого уровня. Если спрос будет держаться на том же уровне, то для поддержания объема продаж необходимо будет увеличить производство.

Но сохранится ли большой спрос? Планировалось, что недавнее снижение налогов, уведомления о котором сейчас рассылаются по почте в американские семьи, обеспечит стимул для таких же и даже больших расходов. Малые товарные запасы и снижение налогов – механизм, который выводил США из всех экономических спадов начиная с 1945 года – должны сработать, особенно в условиях нынешнего спада, который едва ли можно назвать таковым. То есть, должны сработать, если только террористические акты не поколебали уверенность покупателя настолько, что люди в страхе перед будущим впадут в своего рода спячку в отношении расходов.

С этого момента сценарий будет следующим: имевшие место в прошлом году многочисленные понижения процентных ставок сделали благоприятными стоимости капитала, и так как растет производство и увеличивается процент использования производственных мощностей, то примерно в начале будущего года будет наблюдаться повышение расходов денежных средств в сфере бизнеса. И, наконец, во второй половине будущего года – и это самая большая задержка в процессе оживления экономики – постепенно начнут вкладывать деньги в высокие технологии.

В низшей точке спада кажется, что все плохо. В заголовках газет преобладают плохие новости о производстве и занятости, уверенность в завтрашнем дне очень слабая, и процент использования производственных мощностей низок. Поэтому в ситуации с нынешним спадом нет ничего нового. В прошлом, каким бы сильным ни был спад, американская экономика оживала за счет кредитно-денежной и налоговой политики и, как правило, достаточно быстро.

Сегодня этот сценарий остается правдоподобным, но есть отдельные слабые места, которые могут его нарушить. Потребители вот уже больше года тратят денег значительно больше, чем зарабатывают. Сохранит ли понижение налогов уровень их благополучия, даже если уровень безработицы будет повышаться? Не следует ли считать реальной причиной для беспокойства отсутствие уверенности потребителей в том, что они справятся с временными трудностями, и отсутствие надлежащего баланса в бюджетах американских семей? Более того, если семьи будут ограничивать свои расходы, почему промышленность и торговля должны делать новые капиталовложения? Они, совершенно верно, начнут сокращать свои товарные запасы, не будут увеличивать производство и будут избегать наращивания своих основных капиталов.

Поэтому забота о восстановлении уверенности у потребителя должна быть наиважнейшей. Опрос общественного мнения, проведенный институтом Гэллапа еще до того, как обрушился Всемирный торговый центр, выявил, что за этот год число людей, которые оценивают экономические условия как «отличные/хорошие», упало с 67% до 36%. Но этому не стоит удивляться. В конце концов, кто мог бы подумать, что дела в США идут хорошо?

Вероятно, более релевантным является вопрос о том, куда движется Америка. Согласно тому же опросу, (незначительное) большинство людей считает свою нынешнюю ситуацию хуже прошлогодней. Однако чуть больше половины опрошенных ожидают улучшения в наступающем году. В опросе, который был проведен институтом Гэллапа среди инвесторов до террористических актов, обнаружилось, что индекс оптимизма инвесторов достиг самого низкого уровня за почти 5 лет, лишь немногие верят, что оживление уже наступает. Только 10% ожидают, что оно наступит в ближайшие 6 месяцев, и только 50% полагают, что оно наступит лишь через год или два.

И в том, и в другом случае негусто. Цифры указывают на то, какой рискованной была ситуация до того, как террористы нанесли свой удар. Время покажет, насколько пошатнулась уверенность. По правде говоря, сегодня всё рассматривается в сравнении с эйфорией недавних лет. Тем не менее, для того, чтобы музыка не умолкала, требуется достаточно оптимизма. Если не наметится подъем, то наступит спад!

Что же экономисты, эти мастера делать мрачные прогнозы, должны сказать? Последний опрос среди профессиональных предсказателей выявил, что они предрекают постепенное улучшение, при этом годовой прирост экономики составит от 2,8% в четвертом квартале этого года до 3,9% в следующем году. Около трети полагает, что вскоре, возможно, наступит квартал с отрицательной динамикой, но в следующем году уверенность полностью восстановится, а безработица не превысит уровень в 5%, что значительно ниже уровня исторически сложившихся стандартов.

Лишь немногие укрепят свою уверенность, основываясь на этих предсказаниях, потому что экономисты продолжают удивляться законам развития. Тем не менее, экономисты остаются пока лучшими предсказателями того, что будет впереди. Экономическая же ситуация посылает простое сообщение: товарные запасы малы и продолжают уменьшаться, уверенности не прибавляется, и, следовательно, расходы будут ограничиваться, и самая низкая точка уже в поле зрения, а за ней последует стремительный рост.

А если нет? В этом нет никакого цинизма – результат будет во многом таким же. Если в экономике начнется спад, то последуют дальнейшие снижения процентных ставок, больше снижений налогов, и, наконец, также как и во время всех остальных 10 послевоенных экономических спадов, начнется подъем. Честно скажу, что безработица будет выше, дефицит бюджета – больше, и доллар – ниже, но у любой ситуации есть свой предел, даже у трудных.

На самом деле никто не думает, что экономика США сильно нестабильна: нет проблем с банками, нет проблем с недвижимостью, нет массовой безработицы, нет инфляции, удерживающей Федеральную резервную систему от понижения процентных ставок. Да, эйфория исчезла и не вернется на восторженный уровень 1999 года, но во времена опасности американцы обычно собираются под знаменем, а не прячутся в бункере. Поэтому, хотя мир, кажется, пребывает в неопределенности, экономические перспективы не настолько черны, как мир мог бы подумать, глядя на небо в Нью-Йорке.

© Project Syndicate, September 2001

За безопасность, но против подслушивания

Большинство американцев считают, что правоохранительные органы США «зашли бы слишком далеко», если бы начали прослушивать телефонные разговоры граждан в целях борьбы с терроризмом после терактов в Нью-Йорке и Вашингтоне.

Об этом свидетельствуют данные опроса общественного мнения, опубликованного в США в воскресенье. Опрос провела авторитетная исследовательская компания *Prinston Riseach assosiates* по заказу журнала *Newsweek*. 51% американцев выступает против телефонного прослушивания, и только 15% сообщили, что поддержат такую меру. В то же время 55% граждан США заявили, что «одобряют» или «могут смириться» с проверкой документов у подозрительных лиц на улицах американских городов. Против такой меры высказалось 44% опрошенных.

По данным опроса, 68% американцев высказываются за размещение в каждом пассажирском авиарейсе вооруженных агентов правоохранительных органов в штатской одежде (против этого высказались лишь 4%).

75% поддерживают «запечатывание» двери пилотской кабины авиалайнера во время полета. 71% граждан выступают также за ужесточение мер безопасности и ограничений на воздушные перевозки, включая усиление контроля во время регистрации авиапассажиров. 49% американцев сообщили о своем согласии на повышение цен на авиабилеты в том случае, если это приведет к повышению безопасности авиапассажиров, передает РИА «Новости».

В Нью-Йорке найден паспорт одного из террористов

Спасатели, работающие на развалинах небоскребов Всемирного торгового центра, вывезли 22 тысячи тонн строительных обломков. Это, передает агентство РИА «Новости» со ссылкой на власти Нью-Йорка, составляет примерно три процента от общего объема завалов, которые им предстоит разобрать.

В работах задействовано более двух тысяч тяжелых грузовиков. В то же время тысячи спасателей в буквальном смысле просеивают каждый килограмм руин в поисках уцелевших людей, человеческих останков и вещей, которые способны помочь в идентификации погибших, а также послужить уликами против террористов.

В частности, передает *Ananova*, уже сделана важная находка: обнаружен паспорт одного из террористов, которые, согласно версии следствия, захватили «Боинги», врезавшиеся в небоскребы Всемирного торгового центра.

Об этом сообщил помощник шефа ФБР Барри Мон, который, однако, не сказал, на чье имя был выдан этот паспорт, и вообще не стал уточнять какие-либо детали. Он лишь заметил, что находка убедительно доказывает: на месте преступления могут быть обнаружены новые улики.

Живых людей из-под обломков зданий Всемирного торгового центра пока достать не удалось.

От бен Ладена отказалась семья и родина

В открытом письме родственников Усамы бен Ладена, распространенном во всех саудовских газетах и подписанном главой многочисленного рода шейхом Абдаллой, говорится, в частности: «Семья бен Ладенов глубоко сожалеет о том, что в результате терактов погибли и пострадали невинные люди. Убийства и террор рождают ненависть против арабов и мусульман». Шейх отмечает, что отношения с Усамой семья не поддерживает уже 8 лет, и выразил надежду на то, что никто не связывает родственников террориста с атаками на США . В 1994 году «террорист №1» был лишен саудовского гражданства. По слухам из Саудовской Аравии, бен Ладен с поддельным паспортом покинул Афганистан и в настоящее время находится в одной из стран СНГ.

В Афганистане объявлена мобилизация студентов, эмигрантов и давних недругов

В воскресенье духовный лидер движения «Талибан» мулла Мохаммад Омар призвал всех священнослужителей Афганистана прибыть в Кабул для срочного совещания по вопросу о национальной безопасности, сообщает пакистанская газета *The International News*.

Мулла Омар обратился к единоверцам по радио: «Почтенные улемы должны собраться в Кабуле для того, чтобы решить, как, в соответствии с законами шариата, следует отнестись к возможным нападениям американцев на нашу священную землю».

В то же время, передает РИА «Новости», в Афганистане уже началась мобилизация.

Сообщается также, что талибы намерены призвать в армию всех студентов медресе, а также рассылают послания и эмиссаров к афганцам, проживающим в Пакистане, с требованием вернуться на родину для защиты Афганистана от возможного американского вторжения. Причем в последнем случае речь идет даже о бывших моджахедах, давно порвавших с талибами из-за внутренних разногласий.

Одновременно с этим талибы препятствуют массовому бегству простых афганцев, которые пытаются ускользнуть из страны до начала боевых действий. «Каждый мусульманин должен быть готов к джихаду... должен быть готов, если будет нужно, пожертвовать жизнью ради ислама», – заявил в одном из своих радиовыступлений мулла Омар.

Новые бойцы могут понадобиться талибам, поскольку главные их силы заняты в боях против отрядов Северного альянса. В то же время, отмечает РИА «Новости», Афганистан практически беззащитен перед угрозой бомбежек с воздуха: у талибов осталось чуть более 20 старых МиГов советского производства.

Васіль Быкаў: «Для глябальнага аптымізму час яшчэ не надыйшоў»

Гутарка журналістаў Радыё «Свабода» Аляксандра Лукашука і Сяргея Навумчыка зь пісьменьнікам Васілём Быкавым адразу пасьля ягонай сустрэчы з прэзыдэнтам Чэхіі Вацлавам Гавэлам.

А.Лукашук: Васіль Уладзіміравіч, гэта Ваш ня першы прыезд у Прагу, але першы раз ён пачынаецца з сустрэчы з прэзыдэнтам Чэхіі. Калі ласка, колькі словаў пра сустрэчу.

Васіль Быкаў: Канешне, у часе сустрэчы прысутнічаў і чыста чалавечы элемэнт, але больш за ўсё прэзыдэнта цікавілі палітычныя праблемы.

А.Л.: Перад тым, як мы будзем размаўляць пра палітыку, скажыце, ці чыталі Вы што-небудзь драматурга і публіцыста Вацлава Гавэла?

В.Б.: Пра літаратуру гаворкі не было, я чытаў яго, канешне, вельмі няшмат: тое, што было перакладзена некалі на расейскую мову, і гэта, канешне, мала. Але, апроч таго, я ведаю Гавэла як дэмакрата, як дысыдэнта, як драматурга. Ну, і што для мяне таксама важна, ён цяпер уваходзіць у склад Эўрапэйскай Рады сусьветнай арганізацыі пісьменьнікаў. Называецца – «пісьменьніцкі парлямэнт» са штаб-кватэрай у Страсбургу. Так што нейкім чынам мы – калегі, і так, здаецца, прэзыдэнт Гавэл пайменаваў мяне ў самым пачатку.

А.Л.: Я са свайго боку скажу, што ў Беларусі шмат людзей жадалі б мець магчымасьць таксама пайменаваць Вас калегам ня толькі пісьменьніка Гавэла, але і – прэзыдэнта Гавэла. Бо жаданьне бачыць Быкава прэзыдэнтам Беларусі неаднаразова выказваецца ў тых лістах, якія атрымлівае радыё «Свабода». Васіля Быкава ў гэтым наведваньні прэзыдэнцкіх апартамэнтаў у Пражскім Градзе суправаджаў Сяргей Навумчык. Сяргей, у цябе даволі вялікі досьвед палітычных сустрэчаў на вышэйшым узроўні. Чым, на тваю думку, адметная была гэтая сустрэча?

Сяргей Навумчык: *Тым, што яна адбылася. Падзеі ў ЗША ўнесьлі карэктывы ў пляны кіраўнікоў усіх эўрапейскіх краінаў. Раніцай нам сказалі, што практычна ўвесь дзень Гавэла «паламаўся». Хаця прэзыдэнцкія паўнамоцтвы Гавэла часам вызначаюць як прадстаўнічыя, але ён, паводле Канстытуцыі, зьяўляецца Вярхоўным Галоўнакамандуючым войскаў краіны, якая ўваходзіць у NATO, за вельмі доўгі час якраз сёньня ён павінен быў выконваць гэтыя функцыі ў максымальным аб'ёме. Тым ня менш, Гавэл сустрэчу не скасаваў, яна адбылася ў той час, як і было заплянавана, і цягнулася больш за паўгадзіны. Нас правялі праз працоўныя апартамэнты прэзыдэнта, гэта вельмі рэдка бывае, звычайна сустрэчы з замежнымі гасьцямі адбываюцца ў нейкіх прадстаўнічых пакоях, і гэта, бясспрэчна, сьведчаньне стаўленьня да Васіля Быкава. Мне падалося, што гэта была ня толькі гутарка двух калегаў-пісьменьнікаў ці двух палітыкаў, але і двух асобаў, чый духоўны ўплыў вельмі вялікі. Што значыць Быкаў для Беларусі – вядома, і я нагадаю, што Гавэл ёсьць маральным аўтарытэтам ня толькі ў Чэхіі, але і Эўропе, і ў гэтым сэнсе сярод палітыкаў зь ім мала хто можа стаць побач.*

А.Л.: Васіль Уладзіміравіч, што для Вас было найбольш істотным у гутарцы з Гавэлам?

В.Б.: Прэзыдэнт Гавэл найбольш цікавіўся вынікамі нядаўніх прэзыдэнцкіх выбараў у Беларусі. Вынікі гэтыя яго, мяркуючы па ўсім, зьдзівілі, як зьдзівілі яны і дэмакратыю ўсяго сьвету. І ён жадаў удакладніць, наколькі гэтыя лічбы адпавядаюць сапраўднасьці. Я, канешне, ня мог задаволіць гэтай цікавасьці прэзыдэнта, таму што я ня ведаю сапраўднай цаны гэтых лічбаў і як яны здабываліся. Ды, відаць, гэтага ня ведае ніхто. Таму што жульніцкія і шулерскія прыёмы, натуральна, не раскрываюцца. А яны, безумоўна, мелі месца ў беларускіх выбарах, і гэтым вельмі занепакоеная і Чэхія, і наогул Эўропа. Былі таксама зададзеныя і іншыя пытаньні, галоўным чынам пра палітыку і эканамічнае разьвіцьцё Беларусі.

А.Л.: Калі казаць пра нейкае будучае супрацоўніцтва Беларусі з Чэхіяй, у якіх галінах, якія сэктары грамадзства маглі б супрацоўнічаць?

В.Б.: Маглі б супрацоўнічаць пры добрай волі двух бакоў усе сэктары грамадзства, якія толькі ёсьць у Беларусі і ў Чэхіі. Таму што з боку Чэхіі ў наяўнасьці гэтая воля і гэтае жаданьне. Чэхі памятаюць сваё нядаўняе мінулае, як яны гэтулькі гадоў былі, па сутнасьці, у рэжыме акупацыі адной вялікай звышдзяржавы, і таму яны вельмі адчуваюць патрэбу Беларусі ў дэмакратычным разьвіцьці. Але ёсьць рэчы, якія не даюць рэалізавацца такой магчымасьці. І гэта непакоіць Чэхію.

С.Н.: *Дадам, што безумоўным фактам ёсьць падтрымка беларускай апазыцыі чэшскімі палітыкамі. Нагадаю, што ў апошнія пяць гадоў у Чэхіі былі і мелі спатканьні з кіраўніцтвам краіны і Зянон Пазьняк, і Генадзь Карпенка, і Станіслаў Шушкевіч, і Анатоль Лябедзька, і Вінцук Вячорка, і старшыня Рады БНР Івонка Сурвілла. І Гавэл, калі сустрэча скончылася, сказаў, што ён вельмі ўважліва сочыць за падзеямі ў Беларусі, нядаўна ён меў спатканьне з беларускімі студэнтамі, і што шмат якія беларусы знайшлі сабе ў Празе другі дом, маючы на ўвазе тых некалькі дзясяткаў чалавек, якія атрымалі ў Чэхіі палітычны прытулак.*

А.Л.: Я хацеў бы вярнуцца да тэмы беларускіх выбараў. Вацлаву Гавэлу належыць выказваньне, і нават гэта назоў ягонай кнігі – «Сіла бясьсільных». Вы, Васіль Уладзіміравіч, камэнтуючы ўчора тэрарыстычную атаку на ЗША, ужылі формулу «абмежаванасьць Дабра і ўсемагутнасьць Зла». Іншымі словамі, Вы з Гавэлам глядзіце супрацьлегла на гэтую праблему. Ці не падаецца Вам, што той лік, якім скончылася 20 стагодзьдзе, усё ж на карысьць Дабра і бясьсільных? Ну, я нагадаю – двойчы пацярпелі паразу ў сусьветных войнах агрэсары, якія пачыналі гэтыя войны. А напрыканцы стагодзьдзя ў «халоднай вайне» пацярпела паразу і камуністычная «імпэрыя Зла». Ці не дае гэта падставу для глябальнага аптымізму? Я Вам задаю гэтае пытаньне ў дзень, калі Амэрыка толькі яшчэ разграбае разваліны, пад якімі ляжаць ахвяры.

В.Б.: Я думаю, што ўсё ж такі для глябальнага аптымізму час яшчэ не наступіў. Яшчэ рана радавацца з нагоды таго, што 20 стагодзьдзе скончылася без вялікіх войнаў. Справа ў тым, што Зло – яно перамяшчаецца, відаць, у сусьветнай сфэры з аднаго полюсу на другі полюс. І калі выглядае, што яно пераможанае на адным полюсе, дык гэта ня значыць, што сапраўды яно зьнікла. Яно існуе, і яно будзе існаваць, відаць, пакуль будзе існаваць чалавецтва. Яно перасоўваецца, яно прымае іншую форму, іншае аблічча. Вы вось глядзіце: скажам, безумоўны набытак нашай цывілізацыі, хрысьціянскай цывілізацыі – гэта дэмакратыя. І як гэтую дэмакратыю навучыліся выкарыстоўваць зусім іншыя сілы, сілы антыдэмакратыі. Здабылі такую магчымасьць апранацца ў мантыю дэмакратыі і праводзіць сваю антыдэмакратычную палітыку. А цяпер мы бачым, як з дэмакратычнага Захаду Зло, дзе яно, можа быць, не знаходзіць ужо дастатковых сродкаў і спосабаў для сваіх справаў – яно перамясьцілася на арабскі Усход, у «трэці сьвет». Але яно ня зьнікла. І, я думаю, яно і ня зьнікне, бо гэтае Зло, як, дарэчы, і Дабро – яно проста ў прыродзе чалавека.

А.Л.: Упершыню ў часе выбарчай кампаніі прэзыдэнта беларуская дэмакратычная апазыцыя паспрабавала выкарыстаць рэсурс намэнклятуры, паспрабавала аб'яднацца і пайсьці супраць існуючага рэжыму з прадстаўнікамі былога камуністычнага чыноўніцтва. Як Вы ацэньваеце новую тактыку апазыцыі? Наколькі апраўданая была гэтая спроба?

В.Б.: Я думаю, што гэтая спроба ў дадзеных гістарычных умовах была ня тое што апраўданай, яна была адзіна магчымай. Таму што на каго ж яшчэ абаперціся апазыцыі? Нацыянальныя яе сілы аслабленыя, яны ня могуць быць апірышчам для апазыцыі, для дэмакратычнай апазыцыі. Таму было б разумна ўзяць і намэнклятуру, пэўную яе частку, якую можна было б выкарыстаць для дэмакратычных, нацыянальных мэтаў. Але трэба мець на ўвазе, што Беларусь выпала з нармальнага, натуральнага гістарычнага эўрапейскага працэсу. Беларусь – гэта анамалія. І таму звычайныя меркі, якія сталі стандартамі для эўрапэйскай дэмакратыі, напрыклад, альбо нават для эўрапэйскай гісторыі, – яны ня дзейнічаюць для Беларусі. Таму што хада беларускай гісторыі звыродлівая, і невядома, як яе вярнуць на натуральны шлях. Мне думаецца, што толькі ў сям'і эўрапэйскіх народаў – будучыня Беларусі. Але вось менавіта шлях туды – цяжкі і амаль што немагчымы, ва ўсялякім разе, у бліжэйшай будучыні.

С.Н.: *Васіль Уладзіміравіч, на сёньняшняй сустрэчы з Гавэлам, ацэньваючы вынікі «выбараў» у Беларусі, Вы сказалі, што Лукашэнка апусьціў яшчэ на пяць гадоў грамадзства ў стан агульнай дэпрэсіі. І насамрэч, тэлефануючы цяпер знаёмым у Беларусь, мы адчуваем гэты дэпрэсіўны стан. Магчыма, ён надоўга. І ўсё ж – ці ёсьць нейкае выйсьце з гэтага стану? Бо натуральна, што дэпрэсія – ня самы лепшы стан для грамадзтва, калі яно жадае прагрэсу, калі яно жадае неяк разьвівацца. Скажу болей – для палітыкаў гэта наогул недапушчальны стан, таму што тады няма дзеяньняў, а значыць, няма і пэрспэктывы. Што магло б даць выйсьце з грамадзскай дэпрэсіі?*

В.Б.: Выхад мог бы быць дасягнуты вось менавіта толькі працэсам выхаду. Калі б адбываліся нейкія дзеяньні ў накірунку да выйсьця. Але ў Беларусі так не атрымліваецца. Уся справа ў тым, што гэта толькі некаторым павярхоўным назіральнікам здаецца, што можна гістарычны працэс перапыніць і перачакаць нейкі час, а пасьля – дагнаць. На самой справе ў прыродзе няма такой стабільнасьці. Нават калі мы будзем мець пэрыяд стагнацыі і застою, дык гэта ня значыць, што беларуская гісторыя спынілася. Яна ў гэты час коціцца назад. Выйсьце для яе – наперадзе, а яна коціцца назад. Таму інакш як самагубства я не магу гэта расцаніць.

А.Л.: Васіль Уладзіміравіч, цяжка, відаць, наогул казаць пра паводзіны выбаршчыкаў ці ўжываць такія неакрэсьленыя, ня вельмі навуковыя тэрміны, як народ. Але можна казаць пра сэгмэнты грамадзства. У інтэрвію нашаму радыё нараніцу пасьля выбараў Анатоль Лябедзька назваў адну рэч, якая яго больш за ўсё ўразіла у часе вось гэтых выбараў. Яго не зьдзівілі ні паводзіны Лукашэнкі, ні сілавых міністраў, ні людзей, якія падлічвалі галасы, але яго зьдзівілі паводзіны інтэлігенцыі. І ён назваў найперш такую катэгорыю – рэктары ўнівэрсытэтаў, якія фактычна не далі студэнтам выявіць волю, фактычна ўдзельнічалі ў фальсыфікацыі гэтага галасаваньня. Яны проста не далі студэнтам галасаваць у той дзень. Роля і адказнасьць інтэлігенцыі. Што ад яе засталося ў Беларусі, на Ваш погляд?

В.Б.: Ну, пра інтэлігенцыю шмат напісана і сказана, у тым ліку і пра беларускую інтэлігенцыю. Я думаю, што ў цяперашніх умовах нават няма падставаў ужываць гэты тэрмін. Калі ж казаць пра ВНУ, пра рэктараў нашых унівэрсытэтаў, дык гэта абсалютны парадокс. Гэтыя людзі не садзейнічаюць разьвіцьцю грамадзства, не спрыяюць адукацыі, гэта проста – «людзі ахранкі». І ўся іх дзейнасьць, ва ўсялякім разе вельмі шмат каго зь іх, накіраваная на ўмацаваньне дыктатуры. Тое самае можна сказаць (хаця гэта і ня тэма нашай размовы) пра праваслаўную царкву. У наш час вельмі многія інстытуцыі набылі адваротныя якасьці. Яны зьмянілі «плюс» на «мінус». Яны з Дабра (што было ў нашай гісторыі) пераўтварыліся ў Зло. Хаця, канешне, грамадзскасьць гэтага не разумее, і гэта вельмі крыўдна.

С.Н.: *У апошнія дні пасьля выбараў (і гэта бачна па дыскусіях у інтэрнэце) моладзь, тая моладзь, пра якую цяпер нагадаў Аляксандар Лукашук, якая вучыцца ва ўнівэрсытэтах, — шмат маладых заяўляе, што давучацца і потым зьедуць з «гэтай краіны», як яны кажуць, «зваляць». Сапраўды, ужо некалькі гадоў вельмі вялікі конкурс у інстытут замежных моваў, і не таму, каб як у ва ўсіх цывілізаваных краінах, ведаць замежныя мовы – а каб проста знайсьці сабе месца ў той жа Амэрыцы ці ў Эўропе. Мы пакуль што ня можам казаць пра паток эміграцыі пасьля выбараў, але можна меркаваць, што сярод моладзі эміграцыя павялічыцца. Вашае, Васіль Уладзіміравіч, стаўленьне да гэтага працэсу?*

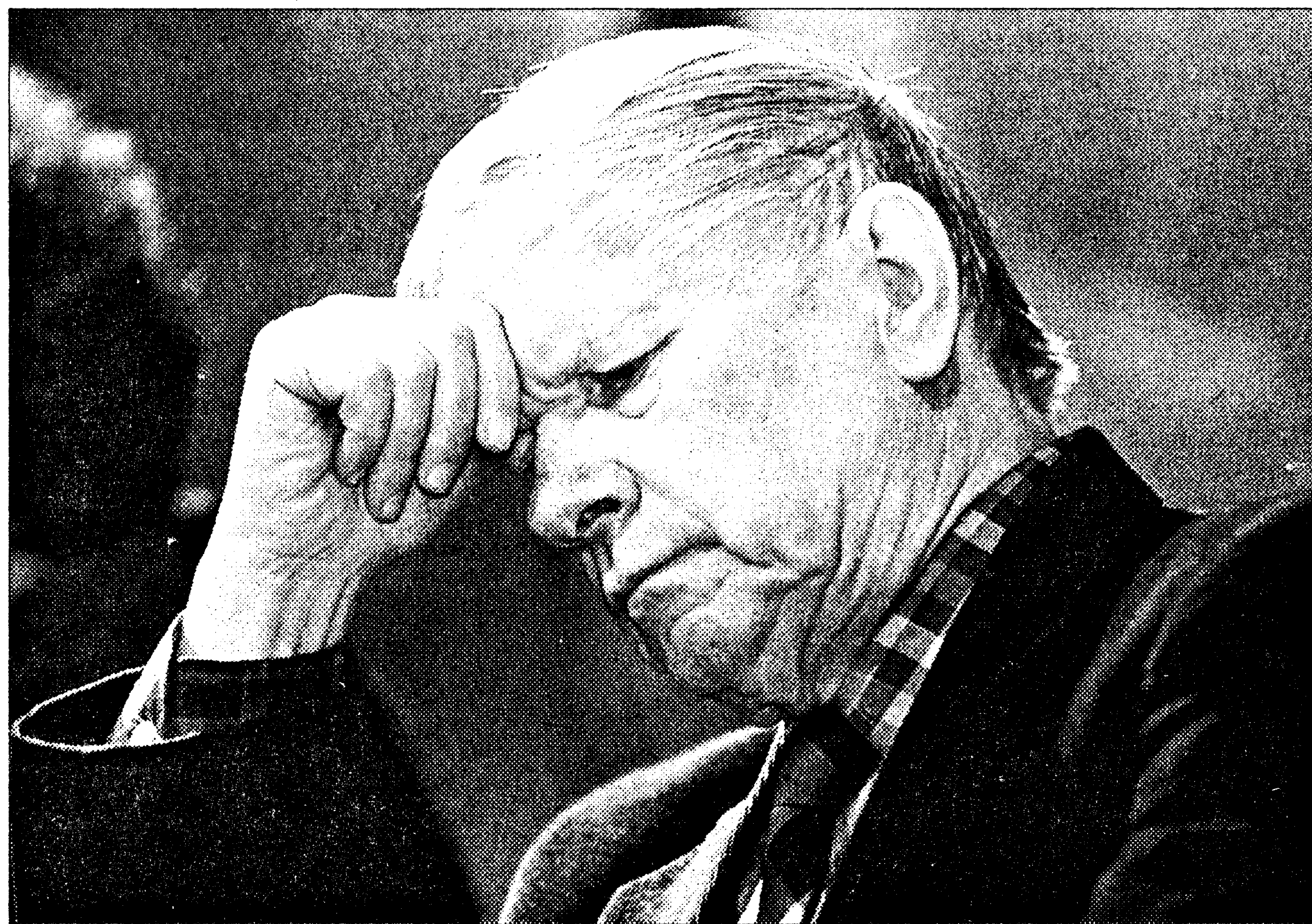
В.Б.: Сёньня якраз у размове з Гавэлам кранался і гэтая праблема. Канешне, будзе масавы зыход зь Беларусі на Захад, таксама, як у свой час адбываўся зыход інтэлектуалаў з Расеі ў Амэрыку. Што ж, я лічу, што гэта ўвогуле іх права. І нельга патрабаваць ад моладзі, каб яна ахвяравала сваім жыцьцём ці, скажам, кар'ерай дзеля звыродлівых мэтаў рэжыму. Я хачу сказаць, што яшчэ ў пачатку нашай беларускай дыктатуры зьвяртаўся зь лістом да прэзыдэнта Гавэла, прасіў яго прыгадаць традыцыі буржуазнай Чэхіі, рэспубліку Масарыка, калі шмат якія беларусы, асабліва з Заходняй Беларусі, ехалі сюды, у Чэхію, дзе знаходзілі адукацыю. Карлаў унівэрсытэт стаў філіялам беларускай вышэйшай школы. І таму вельмі разумна і вельмі хораша робіць Чэхія, яе прэзыдэнт, яе кіраўніцтва, калі дае прытулак і магчымасьць набыць адукацыю нашай няшчаснай беларускай моладзі, лёс якой складаецца гэткім антычалавечым чынам на Радзіме.

А.Л.: Дадамо, што ня толькі Чэхія, але і Польшча таксама прадстаўляе магчымасьць беларускай моладзі вучыцца. Дарэчы, днямі ў інтэрвію «Газэце выборчай» Марэк Карп, дырэктар польскага інстытуту Усходніх дасьледваньняў, зьвязаў будучыню Беларусі менавіта з моладзьдзю, якая, зь ягонага гледзішча, прынцыпова розьніцца ад пакаленьняў, выхаваных у СССР. Але вось калі яго запыталіся, што адбудзецца з беларускай культурай і мовай, ці ёсьць шанец стрымаць русыфікацыю Беларусі, ён адказаў наступнае: «На гэты момант – ужо не. Калі б першым прэзыдэнтам стаў Зянон Пазьняк, і ён меў бы грошы на школьніцтва, магчыма, і ўдалося б стрымаць русыфікацыю. Але і тое толькі ў тым выпадку, калі б Пазьняк прымусіў людзей вывучаць беларускую мову, так, як Сталін прымусіў беларускіх сялянаў, якія валодалі толькі беларускай мовай, пасылаць іх на вучобу ў расейскамоўныя школы. Але цяпер ніводзін урад у Менску ня пойдзе на прымусовую беларусізацыю. Беларусам прасьцей быць у абшарах расейскай мовы, мастацкай ці тэхнічнай літаратуры, чым ствараць усё ад пачатку да канца». Што Вы можаце сказаць з нагоды такой ацэнкі вядомага польскага дасьледчыка Марэка Карпа?

В.Б.: Для мяне (ды мяркую, што й ня толькі для мяне, а і для многіх беларусаў) абсалютна робіцца выразнай адна аксыёма. Яна заключаецца ў тым, што моўная праблема беларусаў можа быць вырашаная толькі ва ўмовах сувэрэнітэту дзяржавы. Калі будзе ў нас дзяржава – ня трэба будзе ніякай прымусовасьці. Уся культура сама сабой пяройдзе на беларускую мову. Тое самае і моладзь. Гэта ўсё ляжа ў абсалютна натуральнае рэчышча гістарычнага разьвіцьця. Мова ў сувэрэннай дзяржаве будзе запатрабаваная. Яе ня трэба будзе навязваць, яна будзе патрэбная ўсім. Патрэбная нацыі. А калі ж гэтага ня будзе, калі Беларусь стане Паўночна-Заходнім краем Расейскай імпэрыі, дык канешне, я думаю, што менавіта ў гэты час беларуская мова сканае канчаткова. Кажуць, што праз стагодзьдзі яна захавала сваю жывучасьць. Гэта праўда, але раней быў генэратар нацыянальнай мовы – сялянства, якое карысталася сваёй нацыянальнай мовай. Цяпер сялянства зьнікла. У Беларусі няма сялянства. Нацыянальная інтэлігенцыя таксама зьнікае. Ну, а горад заўсёды быў носьбітам імпэрскай мовы. Імпэрскай мовай у нас зьяўляецца расейская мова.

С.Н.: *Васіль Уладзіміравіч, Вы прыляцелі ў Прагу з Франкфурту-на-Майне, дзе другі год жывеце, і нашым слухачам будзе цікава даведацца – як Вам там жывецца, як Вы сябе пачуваеце?*

В.Б.: Жывецца ў параўнаньні з маёй Радзімай, канешне, добра, у матэрыяльным сэнсе. Ну і палітычная атмасфэра Нямеччыны вельмі адрозьніваецца ад таго, што мы маем на Радзіме. Некаторыя засьцярогі маіх землякоў зыходзяць, відаць, з таго меркаваньня, што Нямеччына нядаўна была фашыстоўскай краінай, і што там фашыстоўская ідэалёгія мае нейкае значэньне ў масавай сьвядомасьці. Я скажу, што Нямеччына свой фашызм дарэшты панішчыла, яна яго выжыла. І калі ёсьць нейкія рэцыдывы – яны не застаюцца без увагі. Калі ў мінулым годзе ў Нямеччыне быў забіты адзін арабскі студэнт, дык увечары, у выхадны дзень, на вуліцы Бэрліну ў цэнтры прыйшло 200 тысячаў дэманстрантаў супраць фашызму. Гэта, канешне, непрапарцыйны маштаб пратэсту, але можна сабе ўявіць, як рэагуе на сваё нядаўняе мінулае нямецкае грамадзства. У нас, безумоўна, такое проста немагчыма. Таму што ў нас дагэтуль камуністы ходзяць пад чырвонымі сьцягамі з партрэтамі Леніна-Сталіна, а наперадзе іх ідзе прэзыдэнт Лукашэнка.

Радыё «Свабода», Прага

Жыць будзем не горш. Магчыма

	1992	1994	1996	1998	2000	2005
ВНП, 1990 г. = 100%	89	72	66	80		90-95
Прамысловая вытворчасць, 1990 г. = 100%	90	70	64	85		90-95
Інвэстыцыі ў асноўны капітал, 1990 г. = 100%	74	57	37	56		80-85
Прамыя замежныя інвэстыцыі, млн.дал. (* - 1993 г.)	18*	11	70	50		500
Інфляцыя, % снежань да снежаня папярэдняга году	1660	2060	140	280		30-40
Беспрацоўе, у % да эканамічна актыўнага насельніцтва	0,5	2,1	3,9	2,3		15-20
Балянс рэспубліканскага бюджэту ў % да ВНП	-2,0	-3,5	-2,0	-1,5		- 15
Экспарт, млн.дал.			5652	6939		12000
Імпарт, млн.дал.			7070	8549		4000
Сальда гандлёвага балянсу, млрд.дал.			-1149	-1438		8000
Сальда рахунку бягучых апэрацыяў у % ВНП			-8,6	-10,1		40
Абменны курс рубля, пачатак году,тыс.руб. (* без дэн.)		6,9	11,5	307,0	3200*	9999⁺
Валютныя рэзэрвы, млрд. дал.					335	2500
Пакрыцьцё рэзэрвамі імпарту, месяцаў		0,4	0,7	0,1		7,5
Знешняя запазычанасць, млн. дал.		1518	958	886		14500
Знешняя запазычанасць, у % ад экспарту			16,9	12,8		120,8

⁺ *Без уліку двух дэнамінацыяў.*

1. Мэнтальныя падваліны аптымізму

У нашай ціхай і сьветлай краіне, дзе ціхія людзі са сьветлымі вачыма жывуць сваім нікому не зразумелым патаемным жыцьцём. У гэтай нябачнай імперыі касьмічнага спакою, маніпуляцыі з часам – занятак ня проста складаны, а вельмі небясьпечны.

На памяці жывых нашае мінулае гвалтоўна і, здавалася, незваротна мянялася некалькі разоў. Сучаснасьць была нерухомай, як чорная вада ў акенцы пасярод бяздоннай багны, аж раптам рабілася тугім і неадольным вірам, што цягне і цягне ахвяраў у страшную і пустую будучыню. А будучыня. Дзе яна тая будучыня? Вось, у імглістым сёньня, зьбіраецца, сцягваецца яна, нібы лёгкая хмарка, каб набрыняць, загусьцець і абрынуцца шалёнай навальніцай.

І гэта не лірычнае трызьненьне дацэнта нападпітку. Таямніца не дзесьці побач, як у тым кіне. Таямніца будучыні ўгнязьдзілася ў кожным беларускім сэрцы. Гэткі наш край, дзе тыя самыя героі Дзяржплану, што прадказвалі 10.000 гадоў шчасьлівага жыцьця чырвонавокай і зялёнатварай прыгажуньні БССРыі сьмела акрэсьліваюць насьпелыя перамогі элегантнага рынкавага сацыялізму.

Адкуль смеласьць айчынных прарокаў? Дзе бяруць сваю ўпэўненасьць «узаемазамяняемыя» паплечнікі нашага тройчы легітымнага лідара? Каб зразумець гэта, мусім зьвярнуцца ў самую сваю душу. Упэўнены, большасць з паважаных чытачоў не зьбіраецца жыць горай, чым летась, не спадзяецца на нешта альбо некага. У глыбіні сэрца свайго навэт нікога і нічога не баіцца. Але толькі ў глыбіні, каб не палічылі нахабным. Бо большасць – беларусы. І начальнікі нашы, пераважна беларусы альбо эмігранты, якія, натуральна, не ў стане процістаяць неадольнаму ўплыву змрочнай велічы тутэйшага духу.

Дык што ж будзе, панове? Вось вам прыкладны афіцыйны адказ-намер. Няхай шпіёны і дыверсанты не чакаюць падрабязнасцяў. Аўтар сам іх ня ведае, бо ня быў удзельнікам ніводнага Усенароднага сходу, дзе гэтыя падрабязнасьці аднагалосна... Ня можа іх ведаць нават той апарат, што рыхтуе прамовы Дзяржслужачага № 1.

2. Рынкавы сацыялізм як воля і ўяўленьне

Карацей, бліжэйшыя пяць гадоў нам будуць абяцаць, што якасныя паказчыкі прамысловасьці і сельскай гаспадаркі істотна палепшацца. Дарэчы, гэта мы ўжо недзе чулі. Ад тога паляпшэньня эфектыўнасць эканомікі ўзрасце, што створыць умовы дзеля ўстойлівага разьвіцьця краіны і забяспечыць далейшы рост нашага з вамі жыцьцёвага ўзроўню.

З прамоваў і заяваў стырнавых эканомікі вынікае, што нас чакае структурная перабудова. Адбывацца яна будзе праз рэфармаваньне пяцёх структураў айчыннай гаспадаркі: тэрытарыяльнай, галіновай, тэхналягічнай, узнаўленчай, а таксама сацыяльнай.

Вынікам рэформаў павінна стаць скарачэньне долі прамысловасьці і сельскай гаспадаркі ў ВНП (валавым нутраным прадукце) і павелічэньне ў ім долі будаўніцтва і сферы паслугаў. Нейкім чынам ад гэтага з'явяцца грошы на павелічэньне долі пятага і шостага тэхналягічных укладаў (то бок тэхнолёгіяў постіндустрыяльнага веку). Натуральна, што ад супэрсучасных тэхналёгіяў павысіцца канкурэнтаздольнасьць усяго беларускага.

У гэным пункце мусім спыніцца. Тут, як той казаў, сачыце за рукамі грандмайстраў палітычнай пэрспэктывы. Дзе возьмем грошы, ніхто толкам не кажа. Хіба што як павук павуціньне, альбо тав. Кім Ір Сен чучхэ, з саміх сябе. Хуценька з'амартызуем АВФ (асноўныя вытворчыя фонды, каторыя знасіліся ў нас на 80%), павысім рэнтабельнасьць вытворчасьці, зробім гэткую падатковую і грашова-крэдытовую палітыку, што будзе стымуляваць пашырэньне АВФ, прыцягнем сродкі насельніцтва і замежныя інвэстыцыі з крэдытамі, а экспартам абгонім імпарт.

Асаблівым здзекам у вуснах айчынных канцэптуалістаў выглядаюць сродкі насельніцтва. Навэт калі забіраць у шырокіх масаў грошы мэтадамі геройчных воінаў Булах-Булаховіча, то бок пры першай нязгодзе вешаць на браме, балазе два мільярды рызыкоўных даляраў набярэцца. А трэба ж пяць мільярдаў кожны год. І так дзесяць гадоў запар. Гэта каб дагнаць, прыкладам, чэхаў. Пра фінаў і казаць няма чаго.

Нейкім чынам, паводле ўсенароднасходна ўхваленых канцэпцыяў, ад усяго гэнага палепшыцца дэмаграфічная сітуацыя. Мужчыны і немаўляты перастануць мерці з сёньняшняй хуткасьцю. Гэта вельмі станоўча паўплывае на сярэднюю працягласьць нашага сярэдняга жыцьця.

Боль за тое, беларускія доўгаі сярэдняжыхары стануць атрымліваць вялікія рэальныя прыбыткі і наблізяцца па спажываньні даброт да рацыянальных нормаў (сьмеху варта, бо тыя нормы выдуманыя ў дваццатыя гады ў інстытуце чырвонай прафэсуры мяняюцца разам з бальшавікамі).

Мінімальная зарплата з тае нагоды па незвычайнай траекторыі наблізіцца да ўзроўню бюджэту спажывецкага мінімуму (каторы разлічваецца на падставе г.зв. «рацыянальных нормаў»). Адбудзецца, мабыць, нешта падобнае на яднаньне пралетарыяў усіх краінаў, бо створацца ўмовы дзеля здароўя, адукацыі, спорту, турызму і гуманізму.

Папутна мы створым магутны НТП, каторы перастане забруджваць навакольнае асяродзьдзе. Наступствы Чарнобыля будуць пераадоленыя і ўсё навокал комплексна-комплексна разаўецца.

3.Цынізм імпэрыялістычных вучоных

Мы на працягу слаўнай сямігодкі ў адпаведнасьці з плянамі правадыра рылі студню да нябёс. Адсутнасць выканаўчага майстэрства прывяла да таго, што замест планавага аб'екту атрымаўся выдатны трамплін дзеля вялікага скачка ў будучыню. Толькі мы сабраліся скокнуць, а яны ўжо лезуць. Ім, бач, карціць нам параіць, як і чым глядзець у будучыню.

Няхай сабе. Мы не тэрарысты якія, разгледзім і іхны спосаб. Ён,спосаб іхны, проста збачэнскі. Ні табе радасьці турызму на адну мінімальную зарплату, ні табе шчасьця спажываньня крывянкі па рацыянальнай норме. Бандыцкі іхны спосаб, каторы раскрывае сутнасць імпэрыялізму. Яны цынічна пытаюцца, што мы здольныя зрабіць, колькі можам зарабіць і ці ёсць у нас грошы.

Глядзіце, панове-братове, самі. Можаце як статыстыкі з народу самі зрабіць прагноз на 2005 г. і паспрабаваць запоўніць іньшыя пустыя клетачкі, як у красвордзе. Вы ж грамадзяне і напэўна маеце права ведаць тоесёе пра краіну, што вы заснавалі. Дзеля прыколу даю свой арыенцір на 2005 год.

Фота IREX/ProMedia

4. Мудрыя словы патрыёта

Відавочна, што такога шчасьця, каторае абяцаюць нам дзядзькі, ласыя да прэзідэнцкіх грошай, не дачакаемся. Але гэта не значыць, што мэты, каторыя тыя дзядзькі павызначалі, дрэнныя. Мэты добрыя і сапраўдныя. Таму дазволю сабе завяршыць артыкул цытатай уплывовага суайчыньніка. «Магістральны шлях да азначаных мэтаў – фарміраваньне на Беларусі грамадзянскай супольнасьці... гэта будзе беларускае грамадства – з нацыянальнай спецыфікай, якое ў разумных межах будзе акумуляваць вопыт іньшых краінаў. Не заходняе, не ўсходняе, а менавіта беларускае».

Хто адгадае імя гэтага патрыёта?

Юзік ЛАБЭЦКІ, дацэнт

Вада жывая і мёртвая

300 літраў вады на суткі спажывае адзін жыхар Мінска ў той час, калі сярэдняму еўрапейцу хапае і 200-220 літраў. Да эканоміі вады разбэшчаных сацыялізмам беларусаў не стымулюе і малы кошт аплаты, які для сям'і з трох чалавек не перавышае 1,5 тысячы рублёў.

Як прызнаўся генеральны дырэктар УП «Мінскводаканал» Іосіф Гірасімёнак, файным дасягненнем для нас было б скарачэнне спажывання насельніцтвам вады да 250 літраў на чалавека ў суткі.

Але пакуль такія зрухі назіраюцца толькі ў тых дамах, дзе маюцца лічыльнікі вады: там эканомія вады, а значыць, і грошай сягае 30%. З 1995 года яны абавязкова ўсталёўваюцца ва ўсіх кватэрах дамоў новабудоўляў, што на сённяшні дзень складае 10% ад усяго жылога фонду Мінска. Каб не аплачваць спажыванне вады «ў сярэднім па доме», за 50 долараў купіць і ўсталяваць такі лічыльнік можа любы ахвотны.

Што тычыцца якасці пітной вады, то, на думку Іосіфа Гірасімёнка, фільтр вады нікому не зашкодзіць. Але ж і без яго вада з крана да пітва збольшага прыдатная, хоць пахне часам хлоркай і выглядае мутнай з-за пастаяннага балансавання на мяжы дапушчальнага ўтрымання ў ёй жалеза. Па словах І.Гірасімёнка, «пах хлоркі – гэта непазбежная з'ява на працягу ўсяго нашага жыцця», і перайсці на нейкія іншыя тэхналогіі абеззаражвання вады, як тое зрабіла Еўропа, зараз немагчыма. Хлорка адначасова і кансервуе ваду, і захоўвае яе ад другаснай заражанасці ў чыгунных трубах. Альтэрнатывай ёй могуць быць толькі трубы з феціраваным пакрыццём, гэта значыць патрэбная замена ўсёй сеткі трубаправодаў, што, натуральна, у нашых умовах выглядае непадымна.

Але больш цікава ажыццяўляецца ачыстка вады ад планктону. Для гэтага былі закупленыя і запушчаныя ў Вілейскае вадасховішча рыбкі, якія паядаюць планктон, а іх экскрыменты ў сваю чаргу неабходныя для ракушак дрывесны, якія якраз і ачышчаюць ваду. Колькасць рыбак і ракушак неабходна падтрымліваць на пэўным узроўні, інакш дысбаланс у той ці іншы бок прывядзе да адваротнага эфекту. Як прызнаўся генеральны дырэктар УП «Мінскводаканала», такія біялагічныя эксперыменты пакуль удаюцца з цяжкасцю.

Алена ЛАБАНАВА

Небяспечныя халадзільнікі

Калі для замены як мінімум 20 тысяч адзінак халадзільнага абсталявання ў сістэме грамадскага харчавання і гандлю не будзе знойдзена 8 мільярдаў рублёў, то ў 2002 годзе гэтае абсталяванне спыніцца з усімі вынікаючымі адсюль наступствамі. Аб гэтым заявіў на прэс-канферэнцыі генеральны дырэктар Рэспубліканскага вытворчага аб'яднання «Гандальтэхніка» Уладзімір Смольнікаў. Да такіх высноваў спецыялісты аб'яднання прыйшлі пасля праведзенага даследавання 2/3 усяго гандлёвага халадзільнага абсталявання.

Сітуацыя ўскладняецца тым, што гэта ўсё старыя халадзільнікі, якія ўтрымліваюць азонаразбуральныя рэчывы. Згодна з падпісанымі Беларуссю Венскай канвенцыяй і Манрэальскім пратаколам, гэтыя рэчывы на нашай тэрыторыі паступова выводзяцца з ужывання. На дадзеным этапе назапашаныя азонаразбуральныя рэчывы ўнутры краіны выкарыстоўваць яшчэ дазваляецца, але іх вытворчасць спыненая і перасячэнне імі мяжы ў той ці адваротны бок ужо абмежаванае.

Са словаў У.Смольнікава, запас такіх рэчываў у нас скончыцца напрыканцы 2001 – у пачатку 2002 гадоў. Тады ж і паўстане праблема, што рабіць з халадзільнікамі, бо стан, у якім яны знаходзяцца, не дазваляе правесці іх рэканструкцыю з пераводам на бяспечныя хладагенты. Давядзецца завозіць з-за мяжы.

Не выклікае ніякага сумневу, што расійскія вытворцы будуць гатовы нам у гэтым «дапамагчы», бо іх унутраныя запасы азонаразбуральных рэчываў складаюць сотні тысяч тонаў, якія трэба куды-небудзь збыць. Агульная мытная прастора з Беларуссю ім толькі на руку, а кантрабанда азонаразбуральнымі рэчывамі з боку Расіі зараз супараўнальна нават з кантрабандай наркотыкаў.

Інга ГРЫМОНТАВА

ЭКСПРЭС

Прогнозы, долги, расчеты

С рентабельностью в строительстве туго

В Беларуси рентабельность продукции, работ и услуг строительно-монтажных и ремонтно-строительных организаций в первом полугодии 2001 года снизилась до 8,7% с 9,1% в первом полугодии прошлого года. Снижение вызвано тем, что затраты в строительстве росли быстрее прибыли. Так, в январе-июне балансовая прибыль отрасли составила в текущих ценах 60,4 млрд.бел.руб. или в 2 раза больше, чем в первом полугодии 2000 года, в то время как цены на строительно-монтажные работы увеличились в 2,3 раза.

«Белнефтехим» выходит на новый уровень

Представительства концерна «Белнефтехим» начали действовать в России, Германии и Украине. В ближайшей перспективе планируется постоянное присутствие представителей концерна в странах Балтии, Китае, некоторых государствах Восточной и Западной Европы.

Тонны денег

На прошлой неделе по всей Европе началась крупномасштабная операция по доставке наличных евро в коммерческие учреждения. 664 миллиарда евро будет запущено в обращение европейских стран в начале следующего года. Самая крупная партия свежеизготовленных денег будет распространена в Германии. Суммарный вес только монет составляет 70 тысяч тонн. В операции задействовано 2 тысячи бронированных грузовиков. Они будут отправляться со склада в Ганновере каждые 45 минут в течение ближайших месяцев.

Евро «приподнял» цены во Франции

Во Франции начинают сбываться мрачные прогнозы о том, что переход на евро приведет к росту цен. За 4 месяца до введения в обращение единой европейской валюты в стране подорожали многие товары, в том числе и хлеб. В последние дни во Франции подорожали молочные продукты, шоколад, мука, макароны, пиво и минеральная вода. Увеличились цены и на хозяйственные товары. Экономисты опасаются, что крупное повышение цен в момент перехода на евро может привести к инфляции.

Андрей КАРПОВИЧ

Вождь, ложь и последствия

Перед выборами в Минске открыли новый железнодорожный вокзал. Официальный лозунг: «С новым вокзалом — в новый век!» Вокзал — как вся Беларусь. Чисто, эффектно и пусто. Великолепное здание, построенное по последним европейским стандартам, но в нем нет ни банка, где можно поменять деньги, ни нормальной справочной службы, ни даже карты города. Вообще никаких служб, которые найдешь на любом европейском вокзале от Москвы до Лондона. Форма без содержания.

В городе все стерильно. По улицам едут редкие машины. Никаких признаков выборов. Политики сидят по своим штабам и дают интервью. Слова их заштампованы и однообразны. Люди Лукашенко рассказывают про белорусское экономическое чудо. Противники Лукашенко говорят про бедность и бесправие белоруссов. И те, и другие по-своему правы. Экономические чудеса, наблюдаемые в статистических сводках, как правило, основываются как раз на бедности и бесправии. Беларусь президента Лукашенко пытается быть чем-то вроде Тайланда или Малайзии. Только в славянском варианте. Со всеми вытекающими последствиями. Не тигр, а просто очень голодная кошка.

Лозунг оппозиции прост: «Выбирай!» Ни имени кандидата, ни тезисов программы. Мол, и так все ясно. На самом деле все обстоит несколько иначе. Группа молодых активистов поехала в деревню агитировать за оппозиционного кандидата. Долго уговаривали народ, разъясняли им, как нужны перемены. В общем, хорошо постарались. Народ проникся: ладно, пойдем голосовать за вашего кандидата. За этого, как там его зовут, за Выбирая.

В другой деревне оппозиционеры, придя в местный клуб, спросили сельчан, помнят ли они, что за день 9 сентября? А как же, загалдел народ. Помним. Выборы Лукашенко.

В провинции знают только Лукашенко. Выборы превращаются в плебисцит — за президента или против. Оппозиционный кандидат Владимир Гончарик мало кому интересен. Даже своим избирателям. Еще за несколько дней до выборов люди спрашивали: а кто такой Гончарик?

Рабочие из Беларуси, уезжающие на заработки в Россию, обсуждают политические новости. «Видел я этого Гончарика», — говорит один. «И что?» — «А ничего. Хрен в очках».

Власть и оппозиция

8 сентября, 11.00. Штаб Гончарика. Последний день разрешенной агитации. В Доме профсоюзов пусто. Александр Бухвостов, лидер белорусской Партии труда, разговаривает спокойно, никуда не торопится. Среди сотрудников аппарата профсоюзов царит депрессия. Здесь не верят в победу.

Вялость избирательной кампании оппозиции объясняют полицейским давлением. Действительно, противникам Лукашенко постоянно вставляют палки в колеса, мешают общаться с избирателями. Но во многих странах оппозиция побеждала и в гораздо более тяжелых условиях. На самом деле нет движения. Нет массового подъема. Лукашенко вроде бы надоел, но для победы оппозиции одного этого недостаточно.

12.00. В редакции леворадикальной газеты «Навинки» оживления гораздо больше, чем в штабе Гончарика. Двухкомнатная квартира в центре Минска набита народом, в одной комнате кто-то спит, в соседней делают макет газеты. Какие-то люди забирают нераспроданные экземпляры прошлых выпусков. «Только у нас можно успешно продавать газету полугодичной давности!» — хвастается одна из активисток группы. В комнату входит студент из Гродно. «Как у вас будут голосовать — за Лукашенко или Гончарика?» — «Да ну вас всех белорусов! Хотим отделяться».

Деревня и маленькие города, в общем, за Лукашенко. При нем зарплату, по крайней мере, регулярно платят, работа какая-никакая есть. Крупные города против, хотят перемен.

На выборы оппозиция шла с единым кандидатом. Им стал лидер официальных профсоюзов Гончарик. Вообще-то, выдвижение единого кандидата в первом туре не очень понятно, учитывая, что вся надежда противников Лукашенко все равно была на второй тур. На самом деле объединенная оппозиция — политическая нелепость. В одном лагере собрались люди противоположных взглядов. От враждебной Лукашенко части коммунистов, социал-демократов и анархистов до правых консерваторов из Белорусского Народного Фронта. Сторонникам левых неприятен национализм БНФ. Для правых, в свою очередь, кандидатура профсоюзного лидера Владимира Гончарика малопривлекательна, не говоря уже о коммунистах. Рабочие вспоминают, как он предал бастовавшее минское метро в 1995 году. Многие говорят, что БНФ саботирует кампанию Гончарика и не хочет победы. Никакой единой программы выработать эта коалиция не может, она не согласна ни в чем, кроме нелюбви к Лукашенко. Потому все ее предвыборные лозунги состоят из общих мест, банальностей, ничего не значащих слов. Правительственные, впрочем, тоже.

Алсу против Гончарика

Митинг оппозиции и концерт, посвященный юбилею «ЛУКОЙЛа», по странному совпадению назначены на одно и то же время. На то же 8 сентября приходится еще какой-то спортивный праздник, а также День памяти и скорби жертв ленинградской блокады. Короче, на любой вкус.

17.00. Хорошо одетая молодежь собирается в центре Минска перед эстрадой, украшенной флагами «ЛУКОЙЛа». Ждут Алсу, но она не появляется.

18.00. Митинг Гончарика. Народу мало, моросит дождь. Сцена украшена плакатом «Выбери единого!». На сцене появляется кандидат. Он говорит общими словами. Тускло, серо. Ни одного красивого лозунга. Ни одной запоминающейся фразы. Толпа вяло аплодирует. Кандидат быстро сворачивает свое выступление, чтобы, как он говорит, не отнимать время у концерта. В толпе некоторое оживление. На сцене появляется какой-то бородатый господин с гитарой и начинает петь «Ой, мороз, мороз...».

20.00. Погода понемногу исправляется. На Октябрьской площади продолжается праздник «ЛУКОЙЛа». Проспект Франциска Скорины перекрыт, и около десятка тысяч молодых людей радостно слушают российскую попсу.

Батькин телевизор

21.00. Президент Лукашенко выступает по телевидению (местный канал БТ, в просторечии батькин телевизор). Президент очень хвалит белорусский народ, выбравший такого замечательного лидера, надеется, что в будущем народ будет не менее мудр. Затем следует политическое обозрение. На экране возникает спортивного вида господин в светлом костюме («Белорусский клон Доренко», — объясняют мне). Комментарий примерно такой: президент Беларуси сказал. Далее почти слово в слово по второму разу повторяется все, что сказал президент. После этого начинается передача об экономических успехах республики. Главное достижение — в Минске введена новая станция метро, построенная по европейским стандартам, с лифтом для инвалидов. Правда, если инвалид спустится на нем в метро, то выйти на другой станции он все равно не сможет. На других станциях лифта нет.

Впрочем, не все так плохо. Минские студенты радостно рассказывают мне, что вместе с предвыборной кампанией наступила беспрецедентная свобода. Гомосексуалисты воспользовались неожиданной терпимостью, устроили свой фестиваль. Даже гаишники в эти дни взяток не берут. Жаль только, после выборов все это кончится.

Фота Ул. ШЛАПАКА

Но, в общем, скучно. Все это напоминает бесконечный боксерский матч. Публика уже устала, поп-корн кончился, итог уже ясен, а из зала уйти нельзя — двери заперты. И только комментаторы слева и справа захлебываются от эмоций.

Элегантная победа

Утро 9 сентября. Включаю батькин телевизор. На экране бодрые дикторы, сообщающие, как дружно голосует белорусский народ. Выходящие с участков на вопрос, как они голосовали, все как один говорят: за светлое будущее. Репортаж из больницы. Здесь тоже выбирают. Санитары ходят между койками с избирательными урнами. Радостный диктор начинает рассказ: «Хотя люди они больные...»

Наблюдатель из Италии говорит, что белорусская демократия — это здорово. Появляется Александр Вешняков, он здесь консультант и наблюдатель одновременно. Объясняет, что выборы идут нормально. Не хуже, чем в России. Затем на экране телевизора возникает местное должностное лицо. Правда ли, спрашивает диктор, что никаких нарушений в процессе голосования нет? Никаких нарушений нет, отвечает должностное лицо. Оно просто излучает уверенность. Вот видите, радуется телевизор, выборы совершенно свободные.

Полдень, штаб Гончарика. Несколько журналистов тусуются в ожидании новостей. Новостей нет. Лидер коммунистов Сергей Калякин объясняет корреспонденту радио «Свобода», что его партия борется за буржуазную демократию против буржуазной диктатуры Лукашенко. Кто-то из либеральных журналистов шепчет мне, что Калякин был бы лучшим кандидатом, чем Гончарик.

21.00, опять Октябрьская площадь. Около трех тысяч сторонников оппозиции собрались под проливным дождем. В основном молодежь. Поближе к трибуне — флаги БНФ и движения «Зубр». Подальше — анархисты и молодые социал-демократы. Еще дальше — кучки молодых людей, явно ни к каким организациям не принадлежащих. Первые с энтузиазмом слушают речи, произносимые ораторами, кричат, аплодируют. Вторые над речами смеются, третьи вообще не слушают, говорят про свои дела, тусуются, обсуждают вчерашний концерт Алсу. В толпе, как положено, циркулируют слухи. Одни говорят, что Гончарик вышел во второй тур, другие сообщают, что ему «дали» всего один процент.

«Я, как протестант, скажу! — несется голос с трибуны. — Лукашенко нам обещал сто долларов в месяц. Но этого недостаточно. У Бога свой план для Беларуси. Беларусь будет самой лучшей страной Европы. Беларусь будет самой лучшей страной мира!»

«Бога нет!» — кричит кто-то из задних рядов.

Тем временем приходит официальная информация из избиркома. Гайдукевич, местный клон Жириновского, набрал 2%, Лукашенко — 80%, Гончарик — 12%. Опять обманули! — охает толпа.

Поздний вечер. Включаю батькин телевизор. На экране сам Батька. Оказывается, перед выборами он переживал до изнеможения. Очень хвалит себя и своих родственников — все исключительно порядочные люди. «Я ничего чужого не брал». И детей так воспитывает. Один недостаток, впрочем, есть: «мало улыбаюсь». Зато фабрики и заводы мы «подняли из руин и пепла». В общем, «мы победили элегантно».

Включаю компьютер. На официальном сайте Центризбиркома Беларуси висит таблица результатов: Гончарик набрал 78%, Гайдукевич — 12%, Лукашенко — 2%. То ли сайт взломали, то ли просто имена перепутали.

Это что за Покемон?

10 сентября, утро. Сайты белорусской оппозиции отключены.

На Октябрьской площади вяло тусуются несколько сот человек. Оратор призывает собравшихся продолжить борьбу с антинародным режимом на том же месте в шесть часов вечера. Поодаль скучают несколько крепких парней в камуфляжной форме. Кто-то декламирует: «Это что за Покемон? Это минский наш ОМОН!»

На проезжающем мимо троллейбусе надпись: «Если ваше призвание — водитель троллейбуса, мы ждем вас». И нарисован бодрый бюрократ в галстуке.

Иностранные корреспонденты пишут, что Беларусь — *Jurassic Park*. Это неправда. Монстры в заповеднике эволюционируют прямо на глазах. Страну ждут перемены, и придут они отнюдь не благодаря победе оппозиции. Мало того что Москва достаточно явно сделала выбор в пользу действующего президента, но и западная поддержка оппозиции ослабевает.

После выборов Беларусь ждут перемены. Приватизация. Российский капитал активно приходит сюда, овладевая местной промышленностью. Причем активнее всего действуют олигархи, близкие к нынешним хозяевам Кремля. Потому-то «ЛУКОЙЛ» и устраивает предвыборный праздник в самом центре Минска. Дерипаска собирается купить МАЗ.

Западный капитал тоже отнюдь не игнорирует происходящее в республике. В ходе предвыборной кампании Гончарик пытался доказать избирателям, что только смена режима привлечет в Беларусь западные инвестиции. Поэтому голосуйте за нас. На самом деле все обстоит наоборот.

«Сделаем из Лукашенко Пиночета»

Один из известных деятелей оппозиции Геннадий Грушевой заметил, что изменение политики Запада в Беларуси отнюдь не случайно. Новая стратегия немецкого министерства иностранных дел состоит в том, чтобы меньше обращать внимания на нарушения прав человека, зато стимулировать экономическую либерализацию. В таком случае диктаторские порядки в Беларуси неожиданно из главного минуса республики превратятся в фактор инвестиционной привлекательности: никаких забастовок, стабильность, порядок. Низкая белорусская зарплата для капитала притягательна. Народ дисциплинированный, образованный, а стоит еще дешевле русских. Оппозиция объясняет гражданам, что в случае ее прихода к власти поток западных инвестиций вызовет рост заработной платы. Инвестиции, скорее всего, действительно придут, но не благодаря победе оппозиции, а под гарантии Лукашенко. Зарплата же останется на прежнем уровне.

Западные корреспонденты и аналитики откровенно говорят здесь, что после выборов европейцы будут налаживать связи с Лукашенко и «сделают из него белорусского Пиночета». Не самая радостная перспектива. В конечном счете, рассуждают мои западные коллеги, либерализация экономики приведет к демократизации политической системы. Как в Чили. Но сколько времени нужно ждать и сколько людей должны пострадать, чтобы наступил этот «конечный счет»?

Западный капитал приходит в Беларусь через Россию. Так, питерская «Балтика» покупает местный пивзавод. На самом деле «Балтику» контролирует шведская компания. Происходит то, чего не ожидали ни западники-русофобы, ни великорусские и советские патриоты. Чем больше Беларусь сближается с Россией, тем сильнее обуржуазивается элита. И тем сильнее позиции здесь западных компаний, действующих через свои московские филиалы.

Разумеется, закрепившись на белорусском рынке, приватизировав и поделив собственность, транснациональный и российский капиталы постараются поставить и своего президента. И сделают это, скорее всего, гладко, без помощи оппозиции, а в московском стиле, подобрав для Лукашенко «либерального» преемника, «реформатора» из деятелей нынешней власти. Лукашенко, конечно, имеет свои планы на будущее, но не все зависит от воли одного человека. Сегодня аппарат власти лоялен к Батьке и остается его главной опорой. Периодически Батька перетасовывает кадры, отправляет в опалу недавних фаворитов. Лукашенко понимает: реальная угроза его власти исходит не от оппозиции, а от его собственного окружения. Но весь аппарат не перетасуешь. «ЛУКОЙЛ», «Сибал», «Икеа» и «Макдоналдс» уже здесь. Их политическое влияние будет возрастать. И в один прекрасный день Лукашенко обнаружит, что «вечных президентов» не бывает.

Борис КАГАРЛИЦКИЙ
Новая газета

Магілёўцы наспяваюцца ў асалоду

Магілёўскі аблвыканкам прыняў рашэнне аб будаўніцтве Пеўчага поля ў Пячэрскім лесапарку абласнога цэнтра. Згодна з папярэднім праектам, у лесапарку пабудуюць амфітэатр на 14 тысяч гледачоў. Крыніцы фінансавання праекта яшчэ не вызначаныя, аднак вядомы яго прыкладны кошт — 1 мільён долараў ЗША. Акрамя Пеўчага поля Пячэрскі лесапарк аздобіцца і ўсёй інфраструктурай — ад аўтамабільнай стаянкі да гандлёвых радоў і атракцыёнаў.

Канстанцін УВАРАЎ

Прыжыццёвы партрэт Льва Сапегі

У Нацыянальным музеі гісторыі і культуры адкрылася выстава «Твары нашай гісторыі».

На ёй прадстаўленыя 26 жывапісных партрэтаў каралёў Рэчы Паспалітай, прадстаўнікоў шляхты, духавенства і магнатаў Вялікага Княства Літоўскага XVI-XVIII стагоддзяў. Сярод іх — зборы партрэтаў прадстаўнікоў беларускіх магнацкіх родаў Вішнявецкіх, Завішаў і Радзівілаў, а таксама адзіная прыжыццёвая выява канцлера ВКЛ Льва Сапегі — выкананы невядомым аўтарам сапраўдны шэдэўр мастацтва XVI-XVII стагоддзяў.

Па словах аўтара канцэпцыі выставы, навуковага супрацоўніка музея Ірыны Зварыка, гэтая мастацкая акцыя пачынае сумесны беларуска-літоўскі праект «Гістарычны партрэт Вялікага Княства Літоўскага XVI-XVIII стагоддзяў». З-за праблемаў фінансавання яго рэалізацыя затрымліваецца, аднак І.Зварыка выказала спадзяванне, што хуткім часам жыхары Вільнюса і Мінска змогуць убачыць жывапісныя творы са збораў Нацыянальнага музея Літвы і двух беларускіх — Нацыянальнага музея гісторыі і культуры, а таксама Нацыянальнага мастацкага музея.

Выстава «Твары нашай гісторыі» будзе працаваць да 26 верасня.

БелаПАН

В Москве побеждена «Армия спасения»

Протестантская организация «Армия спасения», занимавшаяся гуманитарными проектами в Российской империи с 1892 года, была ликвидирована решением комиссии ВКП(б) по отделению церкви от государства в 1923 г. Она была возобновлена в 1992 г. После принятия в 1997 году закона «О свободе совести и религиозных объединениях», обязавшего все религиозные организации пройти перерегистрацию, «Армия спасения» пыталась зарегистрироваться в Москве, но получила отказ. Протест адвокатов организации сейчас находится в Московском городском суде.

Слушания в суде начались по иску министерства юстиции, которое потребовало ликвидировать московское отделение «Армии спасения» в соответствии со статьей 27 Закона о религиозных объединениях, так как организация не была зарегистрирована до 31 декабря прошлого года. Суд согласился с требованиями истца.

Директор Института религии и права Анатолий Пчелинцев, присутствовавший на процессе в качестве общественного защитника, заявил, что решение суда создает прецедент применения антиконституционного закона для наказания религиозных организаций. «Я бы увязывал происходящее с ксенофобией в целом, распространившейся в нашем обществе. В многоконфессиональной стране закладываются сейчас запасы ненависти. Эти процессы в области религии весьма напоминают то, что предшествовало войне; полыхающей сейчас на Северном Кавказе», — заявил директор Института религии и права.

Прима

КАЗУСЫ

Отчаянный американец

Отчаявшись бросить курить (пытался бросить 53 раза), один американец, имя которого теперь держится в секрете, принял кардинальное, на его взгляд, решение: он отрезал себе кисть правой руки, которая предательски подносила сигарету ко рту. Однако сразу же по свершении этого мужественного поступка курильщик пожалел о содеянном и дал «откат». Он упаковал кисть в целлофановый пакет и помчался в больницу. «Он пришел к нам в отделение, держа в левой руке сумку, в которой находилась правая рука, — рассказала газете «Нью-Йорк таймс» хирург Джилл Хейзен, сделавшая операцию, — и попросил пришить ее на прежнее место. Пациент попытался меня убедить, что совершил этот удивительный поступок под воздействием психотропных лекарств, но я ему не поверила. Все же мы провели операцию. Она заняла 10 часов и закончилась успешно». Теперь врачи будут следить: пересилит ли после такого испытания свою зависимость от никотина этот американец.

Антон ЖУЧКЕВИЧ

Турыстычнае марнатраўства

Калі запрацуе «Залатое кола Беларусі»?

Ужо які год турыстычная галіна Беларусі працуе з адмоўным сальда, якое ў сярэднім на год складае каля 100 мільёнаў рублёў. Пры гэтым уязны турызм – гэта каля 60-80 тысяч чалавек, выязны – блізу 1 мільёна. Розніца — у 15 разоў.

Фота Ул.ШЛАПАКА

Даход у валавы ўнутраны прадукт у краіне ад турызму – меней за 1%. Па разліках Міжнароднай асацыяцыі турызму для такой краіны па экалагічным і гісторыка-культурным турыстычным патэнцыяле, як наша, ён мусіць сягаць 10%. Ніжэй — гэта крытычная кропка.

І дзяржава не бярэцца за выпраўленне такой сітуацыі. Робяцца адно што нейкія касметычныя захады. Тым часам, напрыклад, ужо болей за 5 гадоў у архівах пакрываецца пылам праект развіцця беларускага турызму «Залатое кола Беларусі». Ён быў распрацаваны ў межах сацыяльна-культурнага «Парасоннага праекта» Праграмы развіцця ААН у 1996 годзе. Як распавядае кіраўнік праекта Яўген Парфіяновіч, канцэпцыя «Залатога кола Беларусі» была прадстаўленая ва ўрад, адтуль спушчаная з даручэннямі для азнаямлення і прыняцця пэўных захадаў да шэрагу міністэрстваў. Але не зважаючы на ўхвалу («Залатое кола Беларусі» ездзіла нават на выставу «Экспа-2000» у Гановеры), гэты праект са словамі «потым» адклалі ў доўгую скрыню.

«Залатое кола Беларусі» — гэта праграма адраджэння гісторыка-культурнай і прыроднай спадчыны Беларусі, якая прадугледжвае стварэнне аднайменнай суцэльнай свабоднай эканамічнай зоны турыстычна-рэкрэацыйнага кшталту і аб'яднанне высілкаў рэспубліканскіх і мясцовых органаў кіравання па вырашэнні праблемаў развіцця дэпрэсіўных і праблемных рэгіёнаў, рацыянальнага выкарыстання гісторыка-культурных і прыродных помнікаў.

Гэта інвентарызацыя і, калі неабходна, рэстаўрацыя помнікаў архітэктуры і каштоўных ландшафтных тэрыторыяў, а таксама арганізацыя сучаснага сервісу. Як прыдарожнага, гэтак і непасрэдна ў раёне саміх аб'ектаў турыстычнага паказу. Адсутнасць усяго гэтага ёсць адной з галоўных прычынаў, чаму нас у турыстычным сэнсе ігнаруюць замежныя турысты, чаму Беларусь для іх – збольшага транзітная зона. Працы тут непачаты край – і што да гатэляў (па ўсёй краіне няма пакуль аніводнага пяцізоркавага), і што да пунктаў хуткага харчавання на шашы, па якіх праходзяць турыстычныя маршруты. Апрача таго, мусяць з'явіцца дадаткова прыбіральні, аўтазапраўкі, крамы, стаянкі машынаў. Дзякуючы гэтаму ў правінцыі гэтая сфера наслугаў дасць 50.000 новых працоўных месцаў.

Плануецца, што адзіны турыстычна-гаспадарчы комплекс «Залатое кола Беларусі» будзе складацца з паўсотні ўмоўных турыстычна-рэкрэацыйных зонаў. На Міншчыну і Віцебшчыну прыпадзе па 10 такіх зонаў, на Магілёўшчыну і Гомельшчыну – па 8, Брэстчыну і Гродзеншчыну – па 7. Ажыццяўленне праекта разлічанае на некалькі дзесяцігоддзяў. У выніку СЭЗ «Залатое кола Беларусі» мусіць стаць самаакупляльнай. Аўтары праекта даводзяць, што дзяржава, уклаўшы на першай стадыі 350 мільёнаў долараў, за 20 гадоў у выглядзе падаткаў з прадпрыемстваў свабоднай эканамічнай зоны атрымае ў 2 разы больш. «Залатаколавы» праект прадугледжвае і распрацоўку сацыяльных праграмаў, у прыватнасці, каб зрабіць таннейшымі кошты турыстычных пуцёвак для моладзі і пабудаваць адмысловыя маладзёжныя гатэльчыкі – хосталі, сетка якіх разгорнутая па ўсім свеце.

Мяркуецца, што будзе рэканструявана некалькі тысячаў помнікаў архітэктуры і прыроды. Усяго ж, як адзначаецца ў канцэпцыі «Залатога кола Беларусі», «у гарадах і сельскай мясцовасці налічваецца звыш 20 тысяч помнікаў гісторыі і культуры, прадстаўляючых развіццё дзяржавы за перыяд другога тысячагоддзя» (зараз з іх рэальна паказваецца прыкладна 5%). Лагатыпам «Залатога кола» ёсць гадзіннік, куды сімвалічна змешчаная гісторыя Беларусі. На месцы адзнак гадзінаў – стагоддзі ад 9-га да 20-га. Стрэлкі гадзінніка заведзеныя на пачатак 21-га стагоддзя, паказваючы сучасны час.

Аўтары праекта «Залатога кола» гавораць, што ідэю стварэння на Беларусі свабодных эканамічных зонаў турыстычна-рэкрэацыйнага кшталту можна выкарыстоўваць як «сродак адраджэння перыферыйных тэрыторыяў, гістарычных правінцыяў (рэгіёнаў) і лакальных раёнаў... Беларускія Падзвінне, Панямонне і Палессе ў вачах еўрапейцаў могуць займець такое самае значэнне, што і Багемія і Саксонія, Баварыя і Праванс».

У межах тых жа Падзвіння, Панямоння, Падняпроўя і Палесся вылучаюць і меншыя гістарычныя раёны. Напрыклад, «Берасцейшчыну», «Пружанска-слонімскі раён», «Дарогу замкаў», «Гальшанскую зямлю», «Нарачанскі край», «Браслаўшчыну», «Полацкую зямлю», «Аршаншчыну», «Дрыбіншчыну і Мсціслаўшчыну», «Ветку», «Мазырскае Палессе», «Тураў і пагарыньскія мястэчкі», «Пінскае Палессе» і іншыя. На «Берасцейшчыне» гэта ўласна Брэст з крэпасцю, старажытным гарадзішчам, кварталы паміж вуліцамі Маскоўскай і Савецкай, будынак вакзала; Камянец з Белай вежай са сценамі таўшчынёй 2,5 метра і вышынёй 30 метраў; Чарнаўчыцы, што паміж Брэстам і Каменцам, з Траецкім касцёлам 16 стагоддзя; палац і Варварынская капліца ў Высокім. У «Пружанска-слонімскім раёне» дастаткова назваць хоць бы колішні манастыр картэзіянцаў у Бярозе, палацава-паркавыя комплексы ў Ружанах і Косаве, храм-крэпасць у Сынкавічах, гістарычныя забудовы Слоніма і Жыровічаў. Ёсць яшчэ «Дарога замкаў» са шляхам праз Ліду, Навагрудак, Любчу, Мір, Нясвіж, Шчорсы, Радзіваламонты і іншыя гарады і мястэчкі. Нават пералік аб'ектаў гэтых трох маршрутаў дае ўяўленне, што Беларусь шмат чым можа завабіць замежнага турыста.

Кола ёсць колам, і пачатку з канцом у ім няма па вызначэнні, так што стартаваць ці то ў гістарычныя, ці то ў экалагічныя падарожжы па Беларусі можна будзе адкуль заўгодна.

Але вартым стаць першай чаргой рэалізацыі праекта «Залатое кола Беларусі «ягоныя аўтары называюць усё ж трохкутнік: Брэст-Гродна-Мінск, а самымі перспектыўнымі — усходні і паўночна-ўсходні накірункі.

Праект «Залатое кола Беларусі» – вельмі груваскі і дарагі. І выглядае, па сутнасці, як цэлая Нацыянальная праграма развіцця турызму. «Жаданне дзяржавы» называе кіраўнік праекта «Залатое кола» Яўген Парфіяновіч найпершай умовай таго, ці запрацуе ўсё гэта. Але пакуль што перспектыва з'яўлення ейнага жадання ўсур'ёз займацца развіццём турыстычнай галіны Беларусі ацэньваецца досыць скептычна. Як і цяперашні турыстычны імідж Беларусі.

Каб выправіць становішча, на думку Я.Парфіяновіча, «спачатку трэба размежаваць спорт і турызм. Паглядзіце, у нас міністэрства менавіта «спорту і турызму», першы – спорт, які траціць, другі – турызм, які мусіць зарабляць». Але дзеля гэтага сюды павінны прыйсці ад дзяржавы дзесяткі мільёнаў долараў, а не тыя капейкі, што выдаткоўваюцца цяпер, прычым не на як асобную галіну, разам з уліваннем іншых унутраных і вонкавых інвестыцыяў.

Пакуль што чуваць толькі пра намеры стварыць бліжэйшым часам свабодную эканамічную зону турыстычна-рэкрэацыйнага кшталту з ільготамі ў падаткаабкладанні ў Раўбічах. Калі з гэтым своеасаблівым «пілотным праектам» усё будзе ўдала, то ёсць перспектыва, што стане запатрабаваным і з цягам часу пад патокам турыстаў заверціцца і вялікае «Залатое кола Беларусі».

Кірыла ПАЗЬНЯК

Астрологический прогноз

от Вероники Кудрявцевой на 17– 23 сентября

Астропрогноз отражает общий природный социально-психологический фон наподобие прогноза погоды. Индивидуальное прогнозирование строится на точных данных: учитываются день, месяц, год, место и время рождения человека.

ОВЕН. Неделя больше подходит для решения текущих вопросов. Правда, не исключены познавательные мероприятия, встречи «без галстуков». Можно часть забот разделить с партнером или супругом – работа пойдет лучше и быстрее, особенно во вторник. Хорошо заняться оформлением заграничных документов. Супруг готов поехать в дальний путь.

ТЕЛЕЦ. У вас на работе намечается неплохая компания, следует развивать неформальные отношения. Имеет смысл заняться документальным оформлением профессиональных проектов или текущими командировками во вторник. Особых прорывов не намечается, поэтому если чувствуете необходимость – займитесь курсом лечения или оздоровления.

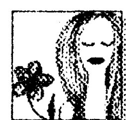
БЛИЗНЕЦЫ. Облегчается восприятие жизни. Кто-то на волне легкомыслия или даже в радиоэфире, по газете знакомится с симпатичным человеком, общается в приятной компании среди недели. На среду хорошо бы назначить свидание с адвокатом, юристом или учителем ребенка. Без проблем проходят общественные и культурные мероприятия.

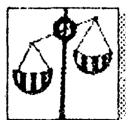
РАК. Если хочется изменить что-то в своей жизни, попробуйте хотя бы переставить мебель или купить что-нибудь из бытовой техники во вторник. Из больницы или каких-то удаленных мест возвращается знакомый человек, дает о себе знать. В среду и четверг хорошо решаются вопросы обмена, аренды помещения или автомобиля.

ЛЕВ. Кто-то из друзей набивается в деловые партнеры. Ну что ж, вполне можно рискнуть, особенно во вторник и среду. Предстоит небольшой выход в свет, участие в шоу или юбилее. А кто-то попадает в компанию подростков или людей младше себя, привлекается к решению их проблем. Вам подходит сейчас роль опекуна, воспитателя и молодежного лидера.

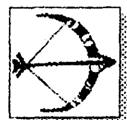
ДЕВА. Кто-то получает небольшую премию или возвращает себе долг. Если необходимы представительские расходы, дополнительные средства на встречу друзей – не скупитесь, оправдаются надежды. В состоянии здоровья намечаются улучшения, повышение жизненного тонуса и восстановление нормального аппетита.

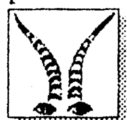
ВЕСЫ. Вы влюбляетесь в человека или моложе себя, или молодого по мироощущению. Вам везет по мелочи во вторник и среду. Вероятны небольшое путешествие. Хороший период для проведения мероприятий со средствами массовой информации, для размещения рекламы, занятия издательской или писательской деятельностью.

СКОРПИОН. Кто-то из дружески расположенных к вам людей заводит разговоры о недвижимости или о квартире. Многие вопросы касаются обустройства родного дома, приема гостей или эмиграции. У вас появляются дополнительные денежные средства. Неплохо бы провести неофициальные встречи, поездки или предварительные переговоры, способствующие улучшению благосостояния.

СТРЕЛЕЦ. Вас ждут не очень серьезные дела, так что можно даже расслабиться. Во вторник придется расправляться с обвалом телефонных звонков, встреч, и постарайтесь схватить ценное предложение налету. Письмо или весть от друзей откроет второе дыхание. Больше перемещайтесь, не бойтесь избавляться от стереотипов, действуйте свободнее.

КОЗЕРОГ. То пусто – то густо, и вас интересует оплата труда, конкретный результат переговорного процесса. Вероятен приятный сюрприз. Кто-то готов замолвить о вас словечко, в результате чего может решиться пусть и незначительный, но все-таки необходимый бытовой вопрос. Не имей сто рублей, а имей сто друзей – формула недели.

ВОДОЛЕЙ. Даже самое невероятное дело, которое и воспринимается легко, без напряжения, способно перерасти в выгодный для вас проект. Вы приобретаете много новых друзей, способны сформировать целую «футбольную» команду. Поездка на дальнее расстояние, покупка средств связи или перемещения оправдывает затраты сил или средств.

РЫБЫ. Супруг нуждается в лечении, которое вполне успешно реализуемо в середине недели. Вы узнаете интересные факты, которые понадобятся в упрочении взаимовыгодного контакта с партнерами. В профессиональной деятельности кто-то мечется между двумя стульями, двумя кабинетами или двумя странами. Наконец-то и на родственников можно положиться.

Галоўны рэдактар
Павел ЖУК

© НАША СВАБОДА. Спасылка на газету НАША СВАБОДА абавязковая. Рэдакцыя можа не падзяляць меркаванні аўтараў, публікаваць артыкулы дзеля палемікі
Адрас: г.Мінск, пр-т газеты «Известия», 8-173. Пасведчанне аб рэгістрацыі № 1289. Выдаецца з 25 лютага 2000 г. Заснавальнік Зміцер Жук.
Выдавец – рэдакцыя газеты НАША СВАБОДА. E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by Надрукавана з дыяпазітываў заказчыка на паліграфічным РУП «Чырвоная звязда»
220073, г. Мінск, Першы загарадны завулак, 3. Заказ №1761 Нумар падпісаны ў друк 16/09/2001 (15:00) Наклад – 9.470